

**СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ОСМАЦИ
2011.-2020. ГОДИНЕ
(РЕВИДИРАНА ЗА ПЕРИОД 2017-2020)**



Општински развојни тим
Април 2017. године

Ревидирану Стратегију развоја општине Осмаци израдио је Развојни тим Општине Осмаци уз подршку Пројекта интегрисаног локалног развоја (ILDР), који представља заједничку иницијативу Швајцарске владе и Развојног програма Уједињених нација (UNDP) у периоду мај 2016. - март 2017. године.

САДРЖАЈ

1.	УВОД	5
2.	МЕТОДОЛОГИЈА	6
3.	СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА	7
3.1	Преглед кључних измјена социоекономског стања	7
3.1.1	Демографске карактеристике	7
3.1.2	Тржиште рада	8
3.1.3	Пословни субјекти и предузетници	9
3.1.4	Привреда	10
3.1.5	Образовање	12
3.1.6	Култура и спорт	13
3.1.7	Здравствена и социјална заштита	14
3.1.8	Просторно уређење	15
3.1.9	Цестовна мрежа	15
3.1.10	Електроенергетска мрежа	15
3.1.11	Комунална дјелатност	16
3.1.12	Изложеност природним и другим опасностима	18
3.1.13	Локална управа	18
3.1.14	Буџет општине и финансијска пројекција	19
3.2	Стратешко фокусирање	21
3.2.1	Општа SWOT анализа	21
3.2.2	Стратешки фокуси	23
3.3	Визија развоја општине Осмаци	23
3.4	Стратешки циљеви општине Осмаци	24
4.	СЕКТОРСКИ РАЗВОЈНИ ПЛАНОВИ	27
4.1	Усклађеност, комплементарност и међусобни утицај секторских планова	27
4.2	План економског развоја	28
4.2.1.	Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима	29
4.2.2.	Усклађеност са стратешким документима виших нивоа власти	30
4.2.3.	Иницијативе међуопштинске сарадње	31
4.2.4.	Програми пројекти и мјере	31
4.3	План друштвеног развоја	32
4.3.1.	Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима	33

4.3.2.	Усклађеност са стратешким документима виших нивоа власти	35
4.3.3.	Иницијативе међуопштинске сарадње	36
4.3.4.	Програми пројекти и мјере	36
4.4	План заштите животне средине	38
4.3.1.	Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима	39
4.3.2.	Усклађеност са стратешким документима виших нивоа власти	40
4.3.3.	Иницијативе међуопштинске сарадње	41
4.3.4.	Програми пројекти и мјере	41
5.	ОПЕРАТИВНИ ДИО	43
5.1.	План имплементације за 3 године	43
5.2.	План организационих и људских капацитета за имплементацију, праћење и вредновање стратегије	55
	Прилог 1: Интегрисани преглед ревидоване стратегије развоја општине Осмаци 2017-2020	61
	Прилог 2: Алат за кохерентност и дефиниције варијабли за праћење	81
	Прилог 3: План имплементације за 3 године (1+2)	80
	Прилог 4: Пројектни концепти	81
	Прилог 5: Процјена могућности финансирања приоритета ревидоване развојне стратегије општине Осмаци (2017-2020)	82
	Прилог 6: Пројекти који нису обухваћени планом имплементације стратегије	84

1. УВОД

Стратегија интегрисаног развоја 2011–2020. године је кључни стратешко-плански документ општине Осмаци, који треба да подстиче будући раст и развој заједнице. Стратегија развоја има у виду друштвену и економску сферу, али и аспекте заштите и унапређења животне средине и простора. Стратегија је развијена да буде оквир дефинисања заједничких циљева, подстицања локалних снага, али и одговор на изазове будућег развоја општине и свеукупног живота у њој.

Стратегија интегрисаног развоја је усвојена од стране Скупштине општине 29.04.2011. године, те је ступила на снагу 2011. године, а планом ажурирања Стратегије, предвиђена је ревизија документа након петогодишњег периода имплементације Стратегије. У складу с тим у 2016. години, општинско руководство је, у сарадњи са УНДП ИЛДП пројектом, покренуло процес ревизије Стратегије. Процесу ревизије је претходила независна средњорочна евалуација Стратегије чији резултати су представљали улазне информације неопходне за провођење квалитетне ревизије Стратегије развоја. На основу кључних налаза и препорука процеса евалуације Стратегије, у току процеса ревизије Стратегије је извршено сљедеће:

- анализирани су могућности веће подршке пољопривредној производњи и извршена поновна анализа приоритета за развој предузетништва на подручју општине јер није било интервенција у овој области у досадашњој имплементацији Стратегије;
- сагледане су повећане потребе заједнице за санацију клизишта и оштећења на путним комуникацијама, насталих усљед временских непогода које су захватиле ово подручје у 2014. години;
- узете су у обзир повећане потребе за санацију ријечних корита и превентивне мјере, те повећане потребе за санацију дивљих депонија насталих након поплава;
- размотрени су сви нереализовани пројекти како би се утврдили они које ће бити могуће реализовати у наредном периоду имплементације Стратегије, при чему је извршено ревидовање обима и вриједности свих пројеката у складу са реалним могућностима обезбјеђења средстава за финансирање, како из буџета тако и вањских извора;
- анализирани су дефиниције циљева и њихове везе, односно, кохерентност између стратешких и секторских циљева те између секторских и пројектних исхода а како би се осигурало да се провођењем пројеката и мјера постигне жељено остварење секторских циљева;
- имајући у виду да је ефикасност имплементације Стратегије у претходном периоду оцјењена као ниска, усљед нереално планираног броја пројеката у односу на могућности финансирања, извршена је ревизија планираних извора финансирања и дефинисан финансијски оквир за Стратегију за наредни период до 2020. године;
- дефинисане су циљне вриједности кључних индикатора, да би се могла извршити оцјена степена остварења циљева при финалној евалуацији, а
- вођено је рачуна о потреби укључености Партнерске групе у предвиђене кораке ревизије Стратегије.

Ревизија је реализована у складу са принципима и корацима дефинисаним МИПРО методологијом, који су описани у наредном поглављу.

2. МЕТОДОЛОГИЈА

Израда ревидиране стратегије развоја општине Осмаци извршена је у складу са стандардизованом Методологијом за интегрисано планирање локалног развоја (МИПРО), која је примјењена и у изради претходног документа стратегије. Ова методологија је прихваћена и препоручена од стране ентитетских влада, те савеза општина и градова оба ентитета. МИПРО је у потпуности усклађена са постојећим законским оквиром којим је дефинисано планирање развоја на локалном нивоу, као и са водећим принципима и приступима стратешком планирању које промовише Европска унија. При изради ревидоване стратегије, два основна принципа којима се водио тим за израду стратегије су одрживост, која подразумијева уравнотежено кориштење природних и људских ресурса, те социјална укљученост, која подразумијева друштвену интеграцију, склад, правичност и бригу о социјално рањивим групама. У креирању садржаја ревидоване стратегије развоја се водило рачуна о интеграцији економских, друштвених и околинских захтјева развоја, како би се будући економски просперитет остваривао уз очување природних ресурса те обезбјеђење истих права за све друштвене групе. Такође, у процесу је примјењен партиципативни приступ, те су учествовали сви кључни развојни актери са подручја општине.

Процес ревизије је започео по истеку пет година од усвајања и имплементације Стратегије интегрисаног локалног развоја општине Осмаци 2011-2020, која је усвојена у априлу 2011. године, а у складу са планираном временском динамиком ажурирања Стратегије.

Носилац процеса ревизије је био Општински развојни тим, уз стручну помоћ консултаната УНДП ИЛДП тима. Партнерска група општине је тијело чија улога у процесу обухвата одобравање ревидоване Стратешке платформе те одобравање ревидованог документа Стратегије на крају процеса ревизије.

У процесу ревизије су кориштене препоруке из процеса независне средњорочне евалуација Стратегије развоја. Процес ревизије је започео ревизијом стратешке платформе као главног дијела стратегије који дефинише правце будућег развоја, обухватајући главне промјене у тренутном стању описане кроз социоекономску анализу, те стратешке фокусе, визију развоја и стратешке циљеве развоја. Ревидована стратешка платформа је оквир за ревизију секторских планова развоја за све три области: економија, друштво и заштита животне средине. Посебна пажња у процесу ревизије је посвећена провјери кохерентности између стратешких и секторских циљева те пројеката, како би се постигло да излази, односно, резултати и исходи планираних пројеката доприносе и утичу на очекиване исходе на нивоу секторских и стратешких циљева.

У завршном дијелу процеса ревизије Стратегије, припремљен је оквирни трогодишњи план имплементације (1+2), укључујући и план развоја организацијских капацитета и људских потенцијала неопходних за ефикасну имплементацију Стратегије. Како би се омогућила успјешна имплементација Стратегије, финансијски оквир будуће имплементације Стратегије је усклађен са процјеном доступних средстава из општинског буџета за период 2017.-2020. године и реалним могућностима за повлачење средстава из екстерних извора.

3. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА

3.1 Преглед кључних измјена социоекономског стања

3.1.1 Демографске карактеристике

Према подацима Пописа становништва, домаћинстава и станова у Босни и Херцеговини 2013. године, у општини Осмаци има 6.172 становника што је 12,3% мање у односу на попис из 1991. године (што је директна посљедица ратних дејстава у периоду 1992.-1995. године и економских миграција становништва у последњем периоду), међутим, овај податак показује да општина има 17% више становника у односу на процјену из 2009. године на основу које је урађена актуелна стратешка платформа Општине. На подручју општине пописом је идентификовано 1690 домаћинстава.

Табела 1. Број становника општине Осмаци 1991., 2009. и 2013. године

Ред. број	Насељено мјесто	БРОЈ СТАНОВНИКА		
		1991	2009	2013
1	Ракино брдо	239	235	262
2	Сајтовићи	353	274	277
3	Гојчин (дио насеља)	209	128	128
4	Булатовци	-	-	-
5	Цапарде	855	889	974
6	Хајвази	569	490	554
7	Шехер	1187	515	634
8	Вилчевићи	555	459	443
9	Кусоње	413	123	149
10	Кулина	174	198	161
11	Махала	626	463	630
12	Борогово	276	361	283
13	Матковац	491	166	398
14	Осмаци	844	709	1029
15	Зелина (дио насеља)	110	116	150
16	Косовача	138	116	100
УКУПНО ОПШТИНА		7039	5242	6172

Анализом промјена у броју становника по насељеним мјестима између два пописа, утврђено је да је у Осмацима и Цапардама, повећан број становника, док је у осталим насељима тај број стагнирао или опао у односу на ниво из првог пописа.

Густина насељености на подручју општине Осмаци је 78,45 ст/км², што је веће од просјека Републике Српске (54 ст/км²).

Највећи изазови општине Осмаци у области демографије односе се на то како ријешити проблем ниског наталитета, те зауставити изражене економске миграције радно способног становништва које за посљедицу имају смањење укупног броја становника, као и његову неповољну старосну структуру.

3.1.2 Тржиште рада

У циљу анализе промјена у области људских ресурса за привредне активности, анализирани су промјене на тржишту рада на подручју општине Осмаци, односно број запослених, број незапослених и ниво просјечних плата радника, на основу доступних статистичких података.

Посматрајући број запослених радника можемо констатовати да је у периоду 2010.-2011. године, број запослених смањен за 5,7%, да би након тога имао циклично кретање, а укупан број запослених у 2014. години је износио 285 особа, што је за 8,8% више у односу на 2010. годину.

С друге стране, број незапослених је имао тренд раста у периоду 2010.-2012. године, у којем је број незапослених особа повећан за 2,2 пута, да би у 2013. години био смањен за 11,5% у односу на 2012. годину, а у 2014. години је остао скоро на истом нивоу и износио је 493 незапослене особе. Стопа незапослености у општини Осмаци у 2014. години износила је 63%, што је за 26% више од просјека незапослености Републике Српске.



Графикон 1. Број запослених и незапослених у општини Осмаци у периоду 2010.-2014. године

У 2015. години број незапослених је смањен на 474, што је за 4% мање у односу на 2014. годину. Квалификациона структура незапослених у 2015. години, указује на висок удио неквалификованих радника од 31%, док је удио квалификованих радника 32%. Средњу стручну спрему има 28%, док вишу или високу стручну спрему има 7,6% незапослених особа.

Табела 2. Квалификациона структура незапослених особа општине Осмаци у 2015. години

	НКВ	ПКВ	КВ	ВКВ	ССС	ВШС	ВСС
2015.	148	6	152	0	132	3	33

Просјечна плата у општини Осмаци је углавном везана за примања у јавном сектору, јер је значајан број регистрованих радника запослен у јавним предузећима и локалној управи. У периоду 2010.-2014. године, за просјечну плату је забиљежено циклично кретање. У 2014. години је просјечна плата износила 730 КМ, што је мање за 5,4% у односу на 2010. годину. У цијелом посматраном периоду просјечна плата у општини Осмаци је мања од просјечне плате на ентитетском и државном нивоу (Табела 2).

Табела 3. Просјечна плата у општини Осмаци у периоду 2010.-2014. године

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Општина Осмаци	772	702	715	678	730
Република Српска	784	809	818	808	825
Федерација БИХ	804	819	830	835	833
БИХ	798	816	826	827	830

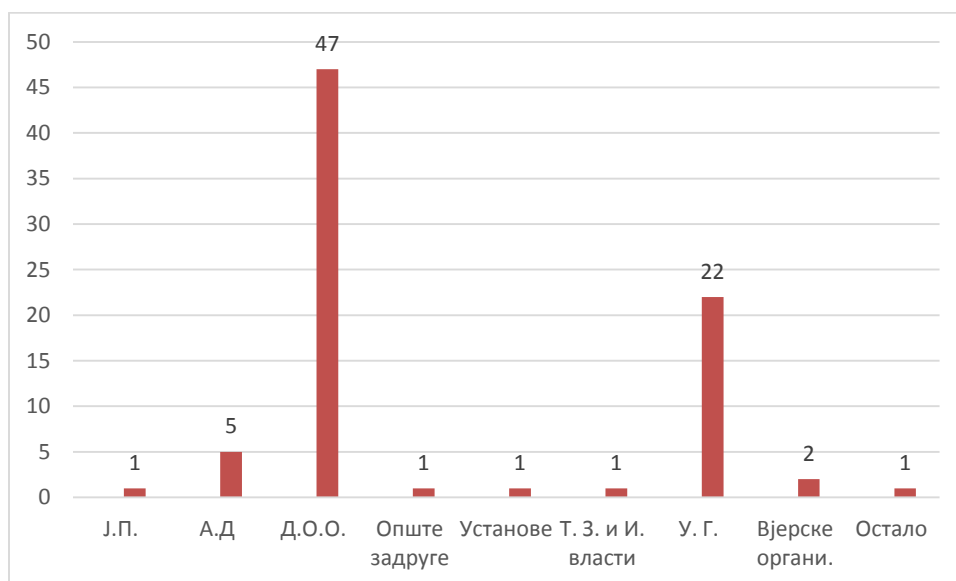
3.1.3 Пословни субјекти и предузетници

Број пословних субјеката на подручју општине Осмаци је у континуираном порасту тако да је од 2010. године са 68 субјеката порастао на 81 у 2014. години, односно за 19%.

Табела 4. Број пословних субјеката у општини Осмаци у периоду 2010.-2014. године

	2010	2011	2012	2013	2014
Број пословних субјеката	68	68	75	80	81

Када посматрамо облике организовања пословних субјеката, можемо констатовати да су најзаступљенија друштва са ограниченом одговорношћу (58%), затим удружења грађана 27%, акционарска друштва 6%, док осталих облика пословних субјеката има врло мало (1-2 пословна субјекта).



Графикон 2. Број пословних субјеката према облику организовања, 2014.

У односу на број регистрованих предузетника, у периоду 2010.-2014. године, запажен је тренд пада привредне предузетничке активности, те је број предузетника у 2014. години износио 110, што је за 38% мање него у 2010. години.

Табела 5. Број регистрованих предузетника у општини Осмаци у периоду 2010.-2014. године

	Број регистрованих предузетника				
	2010	2011	2012	2013	2014
Трговачке радње	16	16	15	14	14
Угоститељске радње	4	4	4	3	3
Занатске радње	12	11	9	8	9
Превозници	131	112	108	91	74
Ауто школе	0	0	0	0	0
Такси превозници	4	4	4	4	4
Остали	10	7	7	6	6
Укупно	177	154	147	126	110

3.1.4 Привреда

Општина Осмаци, као неразвијена општина, базира свој развој на пољопривредним ресурсима и водним ресурсима.

Пољопривредни ресурси

На подручју општине Осмаци тренутно има **180 регистрованих пољопривредних газдинстава** (ППГ-а), што је за 36% мање него у 2010. години. На то је утицало доношење новог Правилника о разврставању пољопривредних газдинстава у РС, у октобру 2013. године, према којем су пољопривредна газдинства требала извршити поновни упис уз разврставање на комерцијална и некомерцијална, те се у том процесу знатно мањи број газдинстава уписао у Регистар. Разлог томе је увођење обавезе за носиоце некомерцијалних газдинстава који нису у радном односу да морају уплаћивати доприносе за здравствену заштиту у износу од 48 КМ мјесечно и обавезе за носиоце комерцијалних газдинстава који нису у радном односу да морају уплаћивати доприносе за здравствену и пензијско-инвалидску заштиту у износу од 126 КМ мјесечно. Регистрација ППГ-а је предуслов за остваривање подстицаја, како општинских тако и републичких.

Доминантне пољопривредне културе на подручју општине Осмаци обухватају:

- житарице 720 ха: стрнине (пшеница око 100 ха, тритикал 20 ха, јечам 20 ха, раж 20 ха и зоб 10 ха) и окопавине (кукуруз 550 ха);
- воће 37500 стабала (око 288, 5 ха, тј. просјечно по 1 ха је 130 стабала);
- поврће разнo 77,5 ха; те
- траве 1570 ха (дјетелине 600 ха, луцерке 550 ха и мјешавине трава и легуминоза 420 ха).

Угари и необрађене оранице и баште износе 290 ха (угари 60 ха и необрађене оранице и баште 230 ха).

Стање сточног фонда на подручју општине, у 2014. години, је слиједеће:

- говеда свих категорија 500,
- оваца свих категорија 3800,
- свиња свих категорија 2500,
- живине свих категорија 15000.

Важно је нагласити да је сточни фонд у опадању код свих врста изузев код оваца гдје је у благом порасту, у односу на претходне три године.

Највећи помак у области пољопривреде представља чињеница да је успостављен годишњи систем подстицаја за развој пољопривредне производње од 2011. године до данас. Од тада, Општина сваке године планира у буџету средства за ову намјену.

Правилник о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде на подручју општине Осмаци, Начелник општине доноси почетком календарске године, те су у протеклим годинама били различити услови и намјена подстицаја, зависно од приоритета које је Општинска управа имала у одређеном периоду. Последње двије године, односно Правилником за 2015. и 2016. годину приоритети се нису битније мијењали, а односе се на сљедеће:

- 1) подршку текућој производњи – Мјере за заштиту здравља животиња;
- 2) подршку дугорочном развоју – Подизање вишегодишњих засада, педолошку анализу земљишта и калцификација земљишта (набавка кречњака); те
- 3) за остале мјере - Случај појаве ванредних околности у текућој години (пожар, угинуће стоке, штета од вукова и паса луталица, штета од грома).

Преглед извојених средстава за подстицаје из буџета општине приказан је у табели, гдје је видљиво да је у 2015. години значајно повећан износ средстава за подршку развоју пољопривреде.

Табела 6. Број регистрованих предузетника у општини Осмаци у периоду 2010.-2014. године

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Износ подстицаја за развој пољопривреде	18.265,00	4.100,00	2.159,00	1.195,00	48.545,00

У 2015. години, општина је на захтјев 32 пољопривредна газдинства извршила набавку 39.600 садница малине, давајући новчане подстицаје у износу од 0,60 КМ/садници (у просјеку 720,00 КМ по дунуму), на основу чега је засађено нових 3,35 ха малине на подручју општине .

У току 2015. године општина је дала и новчане подстицаје за 7 пољопривредних газдинстава који су засадили укупно око 1,1 ха коштичавог воћа. Новчани подстицаји износили су 50% од набавне вриједности садног материјала.

Од 2015. године, Правилником су предвиђени новчани подстицаји и за заштиту здравља животиња, првенствено за преглед музних грла, која обзиром на број грла износе око 10.000, 00 КМ на годишњем нивоу.

У 2016. години, општина Осмаци је на захтјев 15 пољопривредна газдинства извршила набавку 17.600 садница малине, давајући новчане подстицаје у износу од 0,74 КМ/ садници (у просјеку 888,00 КМ по дунуму), на основу чега је засађено нових 1,5 ха малине на подручју општине у 2016. години. У току 2016. године засађено је и нових 0,5 ха коштичавог воћа у подршку општине Осмаци, а настављено је и са мјерама за заштиту здравља животиња (музних грла) као и у претходној години.

У области пољопривреде дошло је до удруживања грађана пољопривредника и формирана су 3 удружења у овој области у периоду од протеклих пет година, међутим, није дошло до значајнијег удруживања односно креирања било каквог облика привредног субјекта (задруга и сл.).

Укупно обрадивог земљишта, на подручју општине, у приватном сектору има 5013 ха, док је укупно искоришћено око 3000 ха. Могућности даљег развоја пољопривреде у општини су повезане са неискоришћеним ресурсима (пољопривредно земљиште, око 2000 ха), односно, односе се на могућности привођења оваквог земљишта пољопривредној култури.

Обзиром на то да је пољопривредна производња на подручју општине Осмаци највећим дијелом традиционална, у наредном периоду потребно је посебну пажњу посветити едукацији пољопривредних произвођача како би се унаприједила производња на њиховим пољопривредним газдинствима.

Општина Осмаци треба утемељити политику локалног економског развоја Буџетом општине, у виду дугорочног планирања и издвајања средстава за подстицаје привредним активностима, посебно пољопривреди.

Водни ресурси

Водни ресурси су недовољно искориштени. Предузеће „Планински студенац“ д.о.о. Цапарде основано је 2003. године, а уласком природне изворске воде Аква Вита на тржиште БиХ, од 2011. године ово предузеће је започело флаширање и пуњење воде Аква Вита, а тренутно има 12 запослених. Међутим, постоји велики број изворишта питке воде на подручју општине који представљају потенцијални ресурс за улагање у област производње и флаширања воде.

3.1.5 Образовање

Анализом броја ученика у основним школама на подручју општине Осмаци, утврђен је тренд константног пада броја ученика, те је у 2015. години у основне школе уписано укупно 235 ученика (121 дјечак и 114 дјевојчица), што је за 21% мање у односу на 2011. годину.

Табела 7. Број ученика који су похађали основну школу за период 2011.-2015.

	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Број ученика основних школа	299	285	276	261	235

Разлози константног пада броја ученика на подручју општине су углавном у одласку младих брачних парова са подручја општине Осмаци, због немогућности запослења и стварања сигурне егзистенције за породицу, као и глобалном проблему пада наталитета како у РС тако и у БиХ.

У школској 2015/2016 години, број ученика који користе јавни превоз на путу од куће до школе је 21 и њихове трошкове превоза сноси Министарство просвјете и културе РС-а и општина Осмаци у цјелокупном износу.

Основна школа „Алекса Шантић“ Осмаци има 29 запослених просвјетних радника и 13 радника запослених као помоћно и друго особље. Централна основна школа „Алекса Шантић“ је смјештена у општинском центру Осмака. У саставу школе је и физкултурна дворана од 244 м². Подручна деветогодишња основна школа је лоцирана у Цапардама. У Матковцу се налази подручна петогодишња школа. Није било улагања у школску инфраструктуру у протеклих пет година, изузев завршетка изградње физкултурне сале у Цапардама у 2011. години.

У циљу побољшања услова у школама, потребно је извршити реконструкцију санитарних чворова у објектима школа у Осмацима и Цапардама, и спровести мјере енергетске ефикасности на објекту основне школе у Осмацима, замјеном столарије и фасаде објекта.

Поред тога, за потребе предшколског образовања дјеце на подручју општине, потребно је квалитетно материјално–технички опремити простор прилагођен за образовање дјеце предшколског узраста.

3.1.6 Култура и спорт

У области културе, општина Осмаци је у последње три године била иницијатор и покровитељ годишњег окупљања грађана на манифестацији под називом „Посијело“, а све у циљу презентације и промоције традиционалне пјесме и културног наслеђа ових простора. Ова манифестација која се одржава крајем децембра, постаје већ традиционална и окупља велики број становника са подручја општине. Организатор је СПКД „Просвјета“ Осмаци које је успостављено у 2008. години.

У протеклом периоду имплементације Стратегије (2011.-2015.), извршена је санација и уређење двије читаонице, у насељеним мјестима Борогово и Хајвазе, а одређени грађевински радови извршени су и на читаоници у Осмацима. Неопходно је у наредном периоду наставити са уређењем читаонице у Осмацима како би се иста привела коначној намјени. У истом периоду, организовано је неколико презентација књига у просторијама Општине и Дома културе у Осмацима, а уприличена је и презентација Монографије општине Осмаци. У наредном периоду планирано је интензивирање културних активности на подручју општине, кроз успостављену сарадњу са Центром за културу из Зворника, са којим је организована и одржана представа за младе у 2016. години, те договорен наставак сарадње у организовању културних манифестација које се одржавају у Зворнику и у Дому културе Осмаци. Због очекиваног интензивирања културних активности, потребно је извршити опремање Дома културе аудио и видео опремом и столицама, те извршити уређење бине и ријешити проблем гријања у овом објекту.

У области културе, активна је и фолклорна секција која броји око 40 чланова.

Важно је нагласити да на подручју општине Осмаци постоји културно-историјска баштина којој треба обезбиједити заштиту и промовисати је у наредном периоду. Иако не постоје писани трагови, више локалитета са остацима старих грађевина и надгробних споменика (стећака) указује на богату прошлост овог подручја. До сада нигдје није забиљежено можда предисторијско и средњовјековно насеље и некропола стећака у Мраморку, градина у Вацетинском пољу, као и низ других. Ни једно од налазишта осим донекле градине Косовача, није темељно истраживано. На подручју општине постоје три градине, пет црквина, три остатка кула из времена турске окупације, више некропола стећака, остаци калдрмисаног средњовјековног пута, један спомен парк и више спомен обиљежја из Другог свјетског рата. У наредном периоду, приоритет је уређење археолошких локалитета „Градина“ у Мраморку и „Жаркуља“ у Сајтовићима, те изградња спомен обиљежја солунским борцима са подручја Осмака из првог Свјетског рата, као и постављање туристичке и друге сигнализације на подручју општине.

У области спорта, у периоду 2011.-2015. године, завршена је изградња физкултурне сале у Цапардама, у оквиру подручне Основне школе, чиме су обезбјеђени адекватни услови за одвијање школске наставе као и за организовање спортских секција за дјецу школског узраста са тог подручја. Актуелна је школа одбојке, а тренутно одбојку тренира 30 дјеце.

У области спорта активан је и Карате клуб „Окинава“ у који је укључено 45 дјеце школског узраста.

Важно је напоменути да је, током 2016. године, формиран Фудбалски клуб „Осмаци“ из Осмака, који се такмичи у подручној лиги Бирач. Фудбалски клуб броји око 47 чланова (27 регистрованих играча и

20 пионира). У наредном периоду неопходно је планирати пројекат за изградњу фудбалског терена са пратећом инфраструктуром, како би се омогућили оптимални услови за тренинг и одигравање званичних утакмица локалног фудбалског клуба.

У насељеном мјесту Борогово, 2013. године, изграђено је мини спортско игралиште за потребе дјецe школског и предшколског узраста. Постоји потреба за изградњом мини игралишта у више насељених мјеста по узору на Борогово, с обзиром да се иста могу изградити уз скромна финансијска средства.

3.1.7 Здравствена и социјална заштита

Здравствена заштита

Здравствена заштита на подручју општине Осмаци организована је у двије амбуланте које су лоциране у Осмацима и Цапардама. У обје амбуланте је запослен један љекар и три медицинска техничара. У односу на укупан број становника на подручју општине Осмаци би требало да буду заступљена два тима породичне медицине, односно, два љекара и четири медицинска техничара. У амбулантама се пружа само примарна здравствена заштита становништва. У протеклом периоду имплементације стратегије, започела је изградња новог мултифункционалног објекта, који је завршен у другој половини 2016. године, а у којем је, између осталог, смјештена и амбуланта Осмаци. У току је набавка неопходне медицинске опреме и канцелариског инвентара, након чега ће амбуланта бити отворена за рад.

Табела 8. Број здравствено осигураних лица на подручју општине Осмаци

	2011	2012	2013	2014	2015
Број осигураних лица	1553	1772	2028	2290	2547

Социјална заштита

Измјеном Закона о социјалној заштити у априлу 2012. године дошло је до одређених промјена у области социјалне заштите становништва, које се огледају у повећаном новчаном издвајању за кориснике туђе његе и помоћи и то са 41,00 КМ, колико се издвајало по претходном закону, на 80,00 КМ (друга група корисника који су дјелимично овисни од туђе његе и помоћи) и 160,00 КМ (прва група корисника који су у потпуности овисни од туђе његе и помоћи). Право на дјелмичну или потпуну кућну његу одређује се на основу налаза љекарске комисије.

Социјална заштита становништва на подручју општине Осмаци је организована путем Службе социјалне заштите у оквиру Одјељења за привреду, финансије и друштвене дјелатности. Измјеном Закона о социјалној заштити стављено је у обавезу да локалне управе формирају центре за социјални рад. Због недостатка ресурса, како материјалних тако и људских, општина Осмаци није још увијек успоставила Центар за социјални рад. Такође, измјеном Закона је дефинисана обавеза постојања Дневног центра за збрињавања лица корисника социјалне помоћи у одређеним случајевима, али због недостатка ресурса, Дневни центар у општини Осмаци није формиран. У наредном периоду потребно је планирати пројекте за успостављање ових центара, у складу са законским одредбама, али због ограниченог буџета у планирању ових пројеката потребно је планирати могуће вањске изворе финансирања.

У сарадњи са Министарством здравља и социјалне заштите, у посматраном периоду имплементације стратегије (2011.-2015.) реализовано је пет пројекта из области социјалне заштите који се огледају у збрињавању лица са инвалидитетом и дјецe без родитељског старања.

Пројектом “Рано откривање дјецe са посебним потребама” (измјена Закона), идентификовано је 11 нових лица са посебним потребама, те је укупан број лица са посебним потребама 23.

Општина Осмаци је донијела Одлуку о проширеним правима корисника социјалне помоћи чиме су постојећа права корисника дефинисана Законом проширена на права на субвенцију мјесечних карти и права на једнократну новчану помоћ за трошкове електричне енергије. У току је израда Одлуке о субвенционирању трошкова комуналних услуга за кориснике социјалне помоћи, чиме би се терет плаћења ових услуга у одређеном дијелу пребацио на локалну управу.

У складу са измјенама Закона о социјалној заштити и Одлуком о проширеним правима, у протеклом периоду видљив је тренд повећаних новчаних издвајања за кориснике социјалних давања, тако да је укупан износ у 2014. години већи за 1,9 пута у односу на 2010. годину.

Табела 9. Укупна новчана издвајања за кориснике социјалних давања за период 2010.-2014.

Година	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Дознаке (КМ)	39.589,15	25.703,00	40.164,2	72.188,50	76.760,00

Код броја корисника социјалних давања није било промјена, јер новим Законом нису мијењани критеријуми за додјелу социјалне помоћи.

3.1.8 Просторно уређење

У области просторно-планске документације, поред постојећег Просторног плана општине Осмаци, у периоду 2011.-2015. године, усвојен је Регулациони план ужег центра Осмака и План парцелације за путни правац „Палма“–Осмаци. У наредном периоду приоритет би требало дати усвајању Регулационог плана насељеног мјеста Цапарде, чиме би се одредили урбанистички услови (стандарди) за грађење и уређење простора у наведеном насељеном мјесту.

3.1.9 Цестовна мрежа

У погледу саобраћајне инфраструктуре, у току претходних пет година имплементације стратегије (2011.-2015.), асфалтирано је нових 6,3 км локалних путева, и извршено насипање и уређење локалних макадамских и пољских путева у дужини од око 27 км. Такође, вршена је санација оштећења и коловозне конструкције на неколико путних праваца на подручју општине.

Важно је напоменути, да су извршене припремне активности за могуће проширење главног приступног општинског пута Шарци-Осмаци у дужини од 5 км. У том контексту, израђен је главни пројекат и донесен План парцелације.

Обзиром на чињеницу да локални пут Шарци (Палма) – Осмаци повезује сједиште општине са мрежом магистралних и регионалних путева, као и другим општинским и градским центрима у окружењу, Општина Осмаци се обратила Министарству саобраћаја и веза РС са захтјевом за разврставање наведеног путног правца у регионални пут, те се очекује одговор на овај захтјев. За изградњу овог пута је неопходно обезбједити око 3,5 милиона КМ, за шта су потребна и средства из екстерних извора. Сама израда пројектне документације са доношењем плана парцелације, Општину Осмаци је коштала око 40.000,00 КМ.

3.1.10 Електроенергетска мрежа

Према информацијама добијеним од Електродистрибуције-рејон Осмаци, промјене у периоду 2010.-2015. године су се односиле на сљедеће:

- реконструкцију ниско-напонске (НН) мреже у мјесту Цакори и Пантелићи (2011.), те реконструкцију НН мрежа у мјестима Ракино Брдо, Шехер и Борогово (2015.-2016.);
- изградњу трафо станице 35/10 КВ снаге од 4 MW, те изградњу прикључног далековода 35 КВ до нове трафо станице и расплет далековода 10 КВ, укупне дужине од око 4 км.

У 2016. години су покренуте активности изградње трафо станице 10/04 КВ Росуље (Сајтовићи), прикључног ДВ10 КВ за трафо станице Росуље укупне дужине око 450 метара и НН мреже Росуље укупне дужине око 820 метара у циљу снабдијевања фарме која се бави товом пилића.

Табела 10. Преглед дужине електро мреже и реконструисане елетро мреже за период 2010.-2014.

Опис	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Дужина електро мреже (у метрима)	166 576	169 576	169 576	173 495	173 495	179315
- На високом напону	40 230	40 230	40 230	44 149	44 149	44 149
- На ниском напону	123 346	126 346	129 346	129 346	129 346	130166
2. Дужина реконстр. електро мреже	3 000	3 000	0	3 919	0	5 000
- На високом напону				3 919		
- На ниском напону	3 000	3 000	0	0	0	5 000

Није било битних промјена у регистрованом броју домаћинстава која су корисници/купци електричне енергије на подручју општине Осмаци, а у 2015. години, укупан број купаца/домаћинстава је износио 1846, што је за 1,1% више него у 2010. години.

3.1.11 Комунална дјелатност

У области комуналне дјелатности, извршена је анализа стања и кључних промјена у области управљања отпадом, водоснабдијевања те канализације.

Управљање отпадом

Комунални отпад сакупља и одлаже Јавно комунално предузеће „Рад-Спреча“ на привремену депонију „Црни Врх“. У циљу унапријеђења опремљености овог предузећа, донатор СИДА је, крајем 2014. године, донирао 1 камион са пресом запремине 2 тоне, те 1440 канти, 34 обична контејнера и 6 специјализованих контејнера за разврставање отпада. Тиме су створени услови за покривање већег броја корисника на територији општине Осмаци одвозом отпада, те се сада одвоз врши у свим МЗ и насељеним мјестима, осим насеља Косовача у МЗ Цапарде (око 15-20 домаћинстава) и насеља Мраморак у МЗ Осмаци (око 3 домаћинства), гдје није приступачан пут за камион.

Према томе, укупна покривеност домаћинстава одвозом отпада је у 2015. години износила 60%, а број обухваћених корисника приказан је у табели.

Табела 11. Преглед броја корисника услуге одвоза отпада 2012.-2015.

Р.б.	Параметри	2012.	2013.	2014.	2015.
1.	Процент обухваћених домаћинстава	10%	30%	50%	60%
2.	Број домаћинстава укључених у сервис	185	394	907	1012

3.	Број привредних и јавних субјеката укључених у сервис	41	43	46	45 ¹
----	---	----	----	----	-----------------

Пошто нема ваге на депонији, процјена је да је годишња количина прикупљеног отпада око 520 тона. Цијена одвоза отпада се наплаћује по домаћинству и износи 6,00 КМ са ПДВ-ом за домаћинство са два и више чланова, те 3,00 КМ са ПДВ-ом за самачка домаћинства. Скупштина општине Осмаци је донијела одлуку о обавезном одвозу кућног отпада у 2012. години.

Општина Осмаци укључена је у пројекат регионалне депоније „Црни врх“ чије се отварање очекује у 2017. години, након чега би се требало приступити затварању општинске привремене депоније која је се, такође, налази на Црном Врху. С тим у вези, израђен је од стране овлаштене институције „Заштита, екологија и пројектовање“ д.о.о. Бања Лука „План рехабилитације за затварање привремене депоније комуналног отпада на локалитету Црни Врх“.

Поред привремене депоније у општини Осмаци се налазе и мање депоније по мјесним заједницама које нису саниране а које су у ранијем периоду пописане и евидентирание. Њихов број је износио око 20 и претпоставља се да на њима има око 200 м³ отпада. У наредном периоду потребно је планирати уклањање идентификованих дивљих депонија, њих око 20.

За сортирање отпада је постављено само једно зелено острво у центру Општине, међутим, ни Општина ни ЈКП немају потписан уговор о одвозу сортираног отпада. У наредном периоду, потребно је размотрити покретање пилот пројекта за постављање нових зелених острва и повезивања са предузећима за селективно прикупљање отпада.

Водоснабјевање

У Општини Осмаци водоснабјевање се углавном врши преко мјесних одбора који управљају локалним извориштима воде и одржавају их, док водоводним системом „Студенац“, који се налази на територији МЗ Цапарде, управља ЈКП „Рад-Спреча“. Укупан број прикључака на овај систем је око 500, од којих 440 корисника користи воду, док су остали привремено искључени најчешће због тога што тренутно не бораве на територији општине. Снабјевање водом је редовно, али је изражен проблем велике количине сиге (каменца), што захтјева велика средства да би се тај проблем отклонио. ЈКП редовно контролише квалитет воде преко уговора са Институтом за јавно здравље у Зворнику, док мјесни одбори контролишу квалитет воде у локалним водоводима углавном када Општина плати узорковање, што је последњи пут било последије мајских поплава 2014. године. Цијена водоснабјевања код ЈКП износи 0,7 КМ/м³ плус ПДВ -е по потрошеном кубуку увећано за водни допринос од 0,06 КМ/м³, а сви корисници који су прикључени на водоводни систем имају уграђен водомјер.

Приоритети у области водоснабјевања су реконструкција водовода за насеља Ракино брдо, Зелина и Косовача, те изградња базена и водовода за насеља Кулина и Црни врх и изградња артерског бунара и прикључење на мрежу за насеље Хајвазе. Поред тога, потребно је реконструисати извориште у Борогову за побољшање снабјевања водом насеља Шарци, те реконструкција изворишта Млаковац за прелазак снабјевања становника насеља Цапарде са изворишта Студенац.

Канализација

Канализација није уређена на територији општине Осмаци. Становници користе сопствене или заједничке септичке јаме, са или без прелива. Само у МЗ Цапарде у Новом Насељу су постављене цијеви за канализацију, али још увјек није уграђен колектор због недостатка средстава за његову

¹ Овако мали број привредних и јавних субјеката укључених у одвоз отпада је последица мале привредне и јавне активности на територији општине Осмаци, што практично значи да нема више субјеката на терену.

набавку. У изради је план за развој канализационе мреже за ужи центар Општине, али се чека његова имплементација.

3.1.12 Изложеност природним и другим опасностима

Просторне, климатске и географске карактеристике општине Осмаци условљавају појаве различитих облика угрожавања становништва, материјалних добара и животне средине. Најзначајнији облик потенцијалне угрожености становништва овог подручја су поплаве и клизишта. Уз то, пожари а прије свега шумски пожари заузимају врло високо мјесто у смислу њихове учесталости, последица и трајања. Појаве елементарних непогода и могући облици угрожавања становништва и материјалних добара овог подручја (суше, сњежни наноси, град) указују на неопходност планирања организације и спровођења мјера заштите и спасавања.

У мају 2014. године, општину је задесила елементарна непогода, када су се услед јаких падавина излиле ријека Спреча, Вацетинска ријека, Мала Спреча, Мраморска ријека, Папраћска ријека, те велики број локалних потока. Водена стихија захватила је већи дио територије општине и то углавном уз ријечна корита гдје су и евидентирани највеће штете. Услед обимних падавина дошло је до прекида у напајању електричном енергијом у одређеним насељима, а појава бројних клизишта на подручју општине довела је и до прекида путних комуникација у неким насељима. Штета која је том приликом настала је велика. Страдала су домаћинства, привредни субјекти, јавне установе, пољопривредни усјеви и инфраструктура. По подацима општинске комисије за процјену штете, на подручју општине евидентирано је око 90 нових клизишта, а 150 домаћинстава је претрпјело штете услед поплава и клизишта на њиховим пољопривредним газдинствима. Општина је успјела у кратком року да отвори све путне комуникације и отклони непосредну опасност по становништво и материјална добра у складу са средствима која је имала на располагању.

Укупна штета процјењена је 690.746,09 КМ, што обухвата:

- штете у области Индустрије и рударства у износу од 163.258,20 КМ,
- штете у пољопривреди и рибарству у износу од 96.222,60 КМ,
- штете у области водопривреде у износу од 10.600,00 КМ,
- штете у области грађевинарства у износу од 49.450,38 КМ, те
- штете у области саобраћаја и веза у износу од 371.214,90 КМ.

Није било евидентираних штета на стамбеним објектима.

На име помоћи Владе Републике Српске за санацију штета општина је добила средства у износу од 3.050,99 КМ. Из буџета општине издвојено је 63.364,48 КМ за санацију најкритичнијих локација. За санацију свеукупне штете настале у 2014. години, биће неопходан дужи временски период и обезбјеђење значајних средстава из екстерних извора.

Приоритет у наредном периоду је санација клизишта у насељеним мјестима Сајтовићи, Пантелићи, Борогово, Црни Врх и Косовача.

3.1.13 Локална управа

У општинској управи Осмаци тренутно је запослено 29 радника. Унутрашња организација општине Осмаци измјењена је 2013. године са циљем јачања институционалних капацитета за управљање развојем. Том приликом успостављена је Јединица за управљање локалним развојем (ЈУРА), као тијело при Колегијуму начелника, коју чине замјеник начелника, начелници одјељења, самостални

стручни сарадник за управљање развојем и самостални стручни сарадник за организацију рада и односе с јавношћу. Успостављањем ЈУРА-е као централне јединице за координацију активности управљања развојем и имплементацијом Стратегије, дошло је до позитивних промјена у смислу редовне припреме и усвајања годишњих планова имплементације Стратегије развоја, као и извјештаја о имплементацији.

Даља побољшања рада општинске управе неопходна су у сегменту унапређења учинака и усавршавања људских ресурса. У том контексту, потребно је размотрити прелазак на шалтерски систем рада и увођење нових информатичких рјешења у рад органа управе. Постоји и потреба даљег јачања капацитета ЈУРА-е за редовну припрему пројектних приједлога, за унапријеђење приступа донаторским средствима и другим вањским изворима финансирања.

3.1.14 Буџет општине и финансијска пројекција

Буџет општине Осмаци од 2011-2015. године у задње три године има тренд континуираног раста, тако да су остварени приходи у 2015. години износили 1.688.225 КМ, што је за 40% више него у 2011. години.

Табела 12. Укупно остварени буџетски приходи и у периоду 2011.-2015. године

Опис	2011	2012	2013	2014	2015
Укупно остварени приходи (КМ)	1.206.135,00	1.342.295,00	1.226.981,00	1.376.766,00	1.688.225,00

На значајнији пораст буџета утицали су **порески приходи (индиректни порези)** који су повећани након пописа становништва у 2014. години, када је повећан коефицијент расподеле прихода од ПДВ-е за општину Осмаци. У 2015. години приход ове врсте износио је око 1,141 милион КМ, што је за 44% више него у 2011. години, тако да се може констатовати да је општина Осмаци у претходним годинама била оштећена на основу расподеле индиректних пореза.

Поред тога, дошло је до повећање **пореза на непокретност**. Повећање је услиједило од 2012. године када је донесен нови Закон о порезу на непокретност, а у 2015. години приходи ове врсте износили су око 63 хиљаде КМ, што је за око 3 пута више у односу на 2011. годину. Повећањем ових прихода, општина Осмаци повећала је ликвидност и смањила дефицит из претходних година. Процјене су да износ прихода по основу ових пореза неће даље расти у 2016. години.

Непорески приходи нису имали значајан раст у протеклом петогодишњем периоду. Веће остварење ових прихода постигнуто је у 2015. години када су износили око 225 хиљада КМ, што је у односу на 2014. годину више за 26%. Повећање се односи на наплату накнада по основу концесије и накнада од ренте за шуму. Процјене су да ове накнаде неће имати значајан раст у 2016. години.

Грантови општине Осмаци су приходи на које Општина није у могућности да утиче, јер зависе од политичких одлука и додјеле средстава различитих донатора за пројекте на подручју општине. Прегледом остварених грантова у предходним годинама, уочено је да могу бити значајне разлике по годинама у оствареном износу ове врсте прихода. На примјер у 2013. години остварени износ је био око 86 хиљада КМ, док су у 2014. и 2015. години грантови износили по око 23 хиљаде КМ, због чега је тешко планирати ову врсту прихода.

Трансфери буџета општине у просјеку представљају 10% од укупног планираног буџета, а у 2015. години износили су око 157 хиљада КМ. Приликом израде буџета Општина Осмаци ове приходе

планира на око 10% учешћа у буџету, али у току године на основу приложених програма према Влади Републике Српске, очекује се повећање ових прихода.

Важно је нагласити да су значајно повећани изворни приходи који доприносе стабилности и ликвидности буџета, те реалнијем приступу у стварању нових обавеза општине.

Укупни буџетски расходи у 2015. години износили су око 1,782 милиона КМ, што је за 36% више у односу на 2011. годину.

Табела 13. Укупни буџетски расходи у периоду 2011.-2015. године

	2011 (000) КМ	2012 (000) КМ	2013 (000) КМ	2014 (000) КМ	2014 (000) КМ
Расходи укупно	1.311	1.377	1.445	1.426	1.782

Анализа врсте буџетских расхода у 2015. години указала је да расходи по основу плата и накнада трошкова запослених (702.000 КМ) имају највеће учешће од 39%, али да је њихово учешће смањено у односу на 2011 годину (677.000 КМ) када је износило 52%. На основу аналитичке евиденције видљиво је да капитални издаци имају мало учешће у буџету (10-17%), па је неопходно у наредном периоду преиспитати структуру трошкова материјала и услуга чије је учешће у буџету повећано са 20% у 2011. години (265.000 КМ) на 25% у 2015. години (415.000 КМ), те сагледати могућности повећања капиталних издатака у структури расхода.

У периоду 2011.-2014. године од укупно планираних 5.352.104,00 КМ за имплементацију Стратегије развоја реализовано је 2.176.784,47 КМ или 40,67 %, што је просјечно око 544.196 КМ годишње. У структури планова било је предвиђено да се из буџета финансира 10 % а из екстерних извора 90 %, док је у реализацији 15% финансирања остварено из буџета а 85% из вањских извора, односно из буџета је издвојено укупно 407.086 КМ, што је годишње у просјеку 101.771 КМ, а из екстерних извора 1.779.780 КМ, што је просјечно 444.945 КМ годишње. Мада коначни подаци о издвајању за имплементацију стратегије у 2015. години нису још потврђени кроз Извјештај о имплементацији стратегије за 2015 годину, на основу оперативних евиденција, из буџета је издвојено 226.728 КМ а из екстерних извора 394.755 КМ. За економски сектор је издвојено 58 %, за сектор друштвеног развоја 24 % те за сектор заштите животне средине 18%.

На основу процјене могућности издвајања из буџета за финансирање развојних пројеката, као и на основу процјене будућих могућности привлачења средстава из вањских извора, а уважавајући и трендове досадашњег финансирања пројеката из Стратегије, Општински развојни тим у сарадњи са Службом за финансије општине Осмаци, утврдио је да је могуће планирати укупна средстава за будућу имплементацију Стратегије, у периоду 2017.- 2020. године, у износу од 1.899.500 КМ. Од овог износа, очекивана издвајања из буџета Општине Осмаци износе 41% овог износа, односно, 779.700 КМ, што је годишње издвајање у просјеку од 194.925 КМ. Из вањских извора се очекује знатно мањи просјечан годишњи прилив средстава од просјечно годишње 279.950 КМ, односно укупно 1.119.800 КМ у наредном периоду, што износи 59% укупно планираних средстава.

Повећање издвајања из буџета је засновано на очекиваном порасту прихода од концесионих накнада, због додјеле концесија за експлоатацију кречњака на лежишту „Рудника“ у Осмацима, те повећању прихода од ПДВ-а узслед већег коефицијента расподеле прихода од индиректних пореза, а очекује се и повећање непореских буџетских прихода узслед повећања наплате истих.

С друге стране, смањени очекивани прилив средстава из вањских извора за финансирање пројеката, у односу на прилив из вањских извора у протеклом петогодишњем периоду, узрокован је недостатком вањских извора средстава за пројекте који су планирани за наредни период². Од вањских извора, очекују се средства од виших нивоа власти, односно ентитетских и државних министарстава, те од донатора за пројекат енергетске ефикасности.

3.2 Стратешко фокусирање

3.2.1 Општа SWOT анализа

На основу прикупљених података који показују тренутно стање и промјене у појединим областима, урађена је ревидована SWOT анализа општине Осмаци, односно анализа основних снага, слабости, могућности и пријетњи са којима се суочава општина Осмаци.

Користећи SWOT анализу у стратешком планирању, односно, идентификујући интерне и екстерне факторе који утичу на развој општине Осмаци, планирани стратешки циљеви и будуће интервенције кроз пројекте су дефинисани на начин да се искористе могућности за развој засноване на снагама, уз елиминисање слабости на које је могуће утицати и смањење утицаја пријетњи, гдје је могуће.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> ➤ погодно земљиште и клима за развој воћарства, сточарства и ратарства; ➤ услови за развој органске производње (изолираност земљишних парцела и фарми од извора загађења, квалитет земљишта и парцеле које нису загађене пестицидима, квалитет воде и ваздуха); ➤ велики интерес становништва за пластеничку производњу; ➤ потенцијали археолошких налазишта (стећици, тунел из бронзаног доба, вјерски) за туризам; ➤ чиста природна средина, нема загађивача; ➤ велики број изворишта питке воде; ➤ традиционално марљиво и гостољубиво 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ мали број привредних субјеката по глави становника; ➤ недостатак предузетничког духа; ➤ висока стопа незапослености; ➤ непотпуне базе података о пољопривредном земљишту и газдинствима; ➤ уситњени пољопривредни посједи; ➤ недовољан ниво едукованости становништва о савременим начинима пољопривредне производње; ➤ неповољна структура буџетских прихода Општине; ➤ повећање броја корисника социјалне помоћи и туђе његе; ➤ недовољно развијена просторно-

² (У претходних неколико година била су обезбјеђена средства за пројекат "Изградња објекта подручне амбуланте" који је подржало Министарство за избјегла и расељена лица РС у износу од 60.000 до 110. 000 КМ на годишњем нивоу, а та средства неће бити доступна у наредном периоду. Федерално Министарство за расељене особе и избјеглице је издвојило значајна средства у претходним периоду у побољшање инфраструктуре, због чега није извјесно у наредном периоду да ће Осмаци бити у приоритет у наредним годинама).

<p>становништво;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ расположива незапослена јефтина радна снага; ➤ раст имица локалне културне манифестације „Посијело“ која прераста у традиционалну са посјетиоцима и из сусједних општина; ➤ успостављен стратешки приступ планирању и праћењу развоја; ➤ успостављена регионална санитарна депонија; ➤ релативна близина већих привредних центара и релативна близина граничних прелаза (Зборник и Бијељина). 	<p>планска документација;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ недовољна развијеност водоводне мреже и недостатак канализационе мреже; ➤ несаниране дивље депоније и привремена депонија; ➤ лоша путна инфраструктура; ➤ одлив младих и квалификованих кадрова ➤ недостатак предшколског образовања и лоши материјално-технички услови у школама; ➤ неразвијена спортска инфраструктура (стадиона и игралишта); ➤ недовољна опремљеност Дома културе; ➤ непостојање стратегије/плана промоције општине; ➤ недовољна заинтересованост јавности за учешће у процесу доношења одлука; ➤ велики број несанираних клизишта и ријечних корита; ➤ чести пожари.
МОГУЋНОСТИ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ➤ пораст потражње и могућности извоза за одређене пољопривредне производе (бобичасто воће, органске производе); ➤ постојање средстава и фондова међународних институција и организација за подршку пољопривреди и предузетништво; ➤ јачање сарадње са институцијама у култури из других општина (Центар за културу Зворник и сл.); ➤ повећање интереса локалних заједница као и донатора за иницијативе међуопштинске сарадње; ➤ успостављен републички правни оквир за партнерство приватног и јавног сектора; ➤ постојање фондова за изградњу објеката културе и спорта; ➤ тренд раста интереса туриста за 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ недостатак институција од републичког значаја на подручју Општине; ➤ недовољна координација виших нивоа власти и општина, те неусаглашеност стратешких развојних докумената Републике и локалне заједнице; ➤ недовољна подршка одрживом повратку ➤ криза јавних буџета на вишим нивоима и финансијског сектора; ➤ неповољне измјене закона и прописа за пољопривреду; ➤ неповољни кредитни услови за покретање пословања и пољопривреду; ➤ неефикасна социјална и здравствена политика.

еколошки здраве и руралне заједнице, те донатора за улагања у пројекте за сеоски туризам.	
---	--

3.2.2 Стратешки фокуси

Социоекономска и SWOT анализа општине Осмаци поставиле су основ за дефинисање сљедећих стратешких фокуса развоја општине Осмаци. Општина Осмаци ће се у наредном периоду имплементације Стратегије фокусирати на:

➤ **повећање искориштености пољопривредних потенцијала**

(с обзиром на то да је пољопривреда стратешка привредна грана на којој се базира развој локалне заједнице, потребно је повећати искориштеност расположивих обрадивих површина, те превазићи екстензивност и низак технолошки ниво производње како би се остварила већа продуктивност а тиме и већи доходак и конкурентност локалне пољопривредне понуде);

➤ **подизање нивоа друштвених садржаја и инфраструктуре на подручју локалне заједнице**

(за укупан амбијент друштвеног жувота у заједници, важно је обезбјеђење квалитетнијих социјалних и здравствених услуга, као и даље јачање имиџа локалне културне манифестације, те повећање броја културних и спортских догађаја на подручју општине, уз унапријеђење путне инфраструктуре за већу мобилност становника и роба на подручју општине); те

➤ **очување здраве животне средине**

(релативно здрава животна средина представља конкурентску предност Осмака, због чега је неопходно подузимати мјере за унапријеђење и очување здравља животне средине, како са аспекта живота садашњих и будућих генерација, тако и развоја пољопривреде, за шта је потребно унаприједити комуналну инфраструктуру и управљање отпадом на подручју општине).

3.3 Визија развоја општине Осмаци

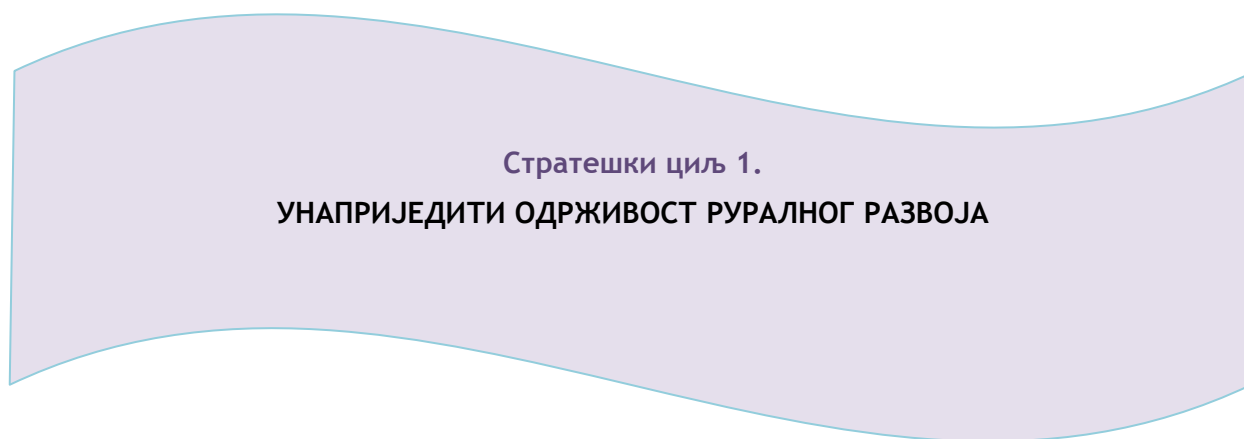
Визија представља идеалну слику о томе како ће општина изгледати у будућности. Дефиниција визије је ревидована да на поједностављен начин опише заједницу у будућности, како би била памтљива и свима разумљива.

Визија је заснована на фундаменталним вриједностима становника општине Осмаци и представља основу даљег развоја општине. Иако визија представља идеалну слику будућности општине, она је основа за дефинисање праваца развоја општине. Визија је дефинисана за период од десет година, а осврће се на приоритетна подручја дјеловања и садржи све релевантне вриједности које заједница признаје за компаративне предности и могућности које је потребно искористити на путу остваривања развоја.

3.4 Стратешки циљеви општине Осмаци

Стратешки циљеви произлазе из визије развоја и дефинисаних стратешких фокуса; те представљају њихову трансформацију у конкретизоване главне правце развоја односно изражавају крајње резултате које треба постићи до краја планираног периода (до 2020. године).

Ревидовање стратешких циљева се односило на прилагођавање дефиниције циљева, кроз контролу њихове хоризонталне и вертикалне усклађености те дефинисање мјерљивих исхода и њихових индикатора, како би се могао пратити напредак у њиховом остваривању, а у складу са препорукама средњорочне евалуације досадашње имплементације Стратегије.



Опис стратешког циља

Модерне концепције управљања одрживим руралним развојем захтевају промјену традиционалних организационо-управљачких структура и веза. Осим државе, у наредном периоду, све већи значај за одрживи рурални развој имаће иницијативе, напори и потенцијали локалне заједнице, јер је и ЕУ у оквиру своје руралне политике дала централну улогу локалним заједницама. Од изузетног значаја за рурални развој је вођење адекватне аграрне политике, интегрално приступање руралном развоју и инвестирање у одређене идентификоване руралне приоритете.

Посебну улогу у оквиру концепта одрживог руралног развоја има пољопривреда, која је традиционално најзаступљенија активност у општини Осмаци. Међутим, традиционални начини производње и неинтензивна производња треба да буду замијењени савременим начинима

пољопривредне производње, како би пољопривреда била носилац одрживог развоја. При томе, важна је едукација односно јачање капацитета људског капитала за модернизацију пољопривредних активности у локалној заједници. Органска пољопривреда може дати снажан допринос одрживом развоју, јер је друштвено, економски и еколошки прихватљива (одржива). Удруживање треба да одиграју битну улогу у повезивању малих неконкурентних пољопривредника са тржиштем.

Остварење овог циља претпоставља и стварање таквог локалног пословног окружења у којем ће бити отклоњене административне и регулаторне баријере и створен конкурентан систем локалних подстицаја за привреду у цјелини. Креирана је канцеларија за развој у општинској управи, те унапријеђене административне таксе.

За одрживи рурални развој је битно искористити и потенцијале за развој других дјелатности. Општина Осмаци намјерава унаприједити услове на свом подручју за обезбјеђење квалитетног простора и физичке инфраструктуре за привреду, покретањем активности на успостављању пословне зоне.

Важан приоритет за одрживи рурални развој јесте свакако обнова и развој физичке руралне инфраструктуре (путеви, водоснабдевање, канализација, електрична енергија, информационе и телекомуникационе услуге итд.), која има велики друштвено и еколошки значај, али битно доприноси и економском аспекту живота у локалној заједници, тако да на овај циљ утичу и други циљеви развоја.

Очекивани исходи

- До 2020. године укупни буџетски порески приходи општине повећани за 10% у односу на 2015. годину
- До 2020. године повећан број запослених за 8% у односу на 2015. годину
- До 2020. године смањен броја незапослених за 15% у односу на 2015. годину
- До 2020. године број пословних субјеката на 1000 становника је повећан за 10% у односу на 2015. годину

Стратешки циљ 2.

ПОБОЉШАН КВАЛИТЕТ ДРУШТВЕНИХ САДРЖАЈА И ЖИВОТНИХ УСЛОВА

Опис стратешког циља

Под овим стратешким циљем подразумијева се изградња задовољавајућег друштвеног амбијента и квалитета живота у локалној заједници. У томе важну улогу има обезбјеђење адекватне социјалне и здравствене заштите становништву на локалном подручју, уз развој потребне инфраструктуре и јачање капацитета здравствених и социјалних установа.

На квалитет друштвеног живота у заједници утиче и доступност садржаја у области културе и спорта, те реализација овог циља обухвата и побољшање услова за организовање културних манифестација и догађаја на подручју општине, уз унапријеђење услова у објектима свакодневног окупљања локалних

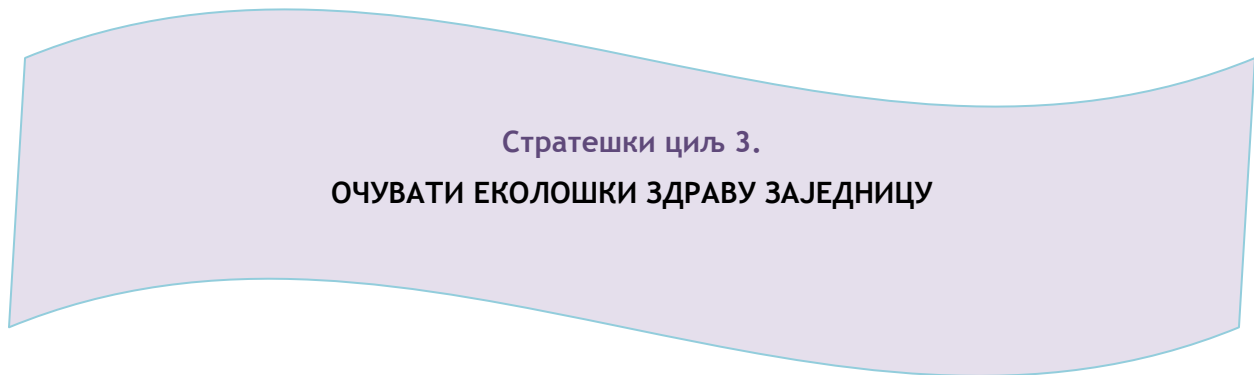
становника (читаоницама), те одржавања спортских догађаја, уз изградњу и одржавање спортских терена.

Доступност и квалитет образовања је, такође, битан аспект укупног развоја на подручју локалне заједнице, те овај циљ обухвата и унапријеђење услова у школама те унапријеђење ваннаставних садржаја.

Важан приоритет за одрживи развој локалне заједнице јесте свакако обнова и развој путне инфраструктуре, чиме се смањује степен изолованости општине и појединих њених дијелова, те повећава ниво друштвене интегрисаности. На крају, добро развијена инфраструктура доприноси и повећаној слободи кретања, мобилности и значајно већој доступности социјалних сервиса, као што су здравствене установе или школе.

Очекивани исходи

- До 2020. године износ социјалних трансфера по глави становника повећан за 20% у односу на 2016. годину
- До 2020. године број здравствено осигураних лица из социјалне категорије повећан за 10% у односу на 2016. годину
- До 2020. године, повећан број чланова у организацијама културе и невладиним организацијама за 10% у односу на 2016. годину
- До 2020. године, повећан број чланова у спортским организацијама и секцијама за 10% у односу на 2016. годину



Опис стратешког циља

За очување здраве животне средине, неопходан је стратешки приступ и интервенције које ће допринијети спрјечавању или смањивању загађења од различитих извора, како би се животна средина очувала за будуће генерације. Здравље животне средине је кључно за општину Осмаци и из разлога што је развој општине првенствено базиран на пољоприведи, као стратешкој грани, за коју је неопходно очувати здравље тла, воде и зрака.

За еколошки здраву средину, неопходно је и рјешавање питања комуналне инфраструктуре те управљања отпадом на подручју општине, као и питање заштите биодиверзитета на подручју општине, што обухвата овај стратешки циљ.

У процесу ревизије стратешког циља за област животне средине, укључене су и интервенције које се односе на смањење ризика од природних катастрофа, укључујући заштиту од поплава и клизишта.

Очекивани исходи

- До 2020. године, повећане количине исправно одложеног отпада за 10% у односу на процјењене количине у 2016. години
- До 2020. године укључено мин 10% корисника организованог одвоза отпада у селективно прикупљање отпада
- Задовољство грађана јавним комуналним услугама је повећано за мин 1 оцјену у 2020. години у односу на оцјену стања прије реализовања стратешких пројеката

4. СЕКТОРСКИ РАЗВОЈНИ ПЛАНОВИ

4.1 Усклађеност, комплементарност и међусобни утицај секторских планова

За унапријеђење међусобне усклађености и комплементарности између секторских планова, Општински развојни тим је у процесу ревизије стратегије користио препоруке Извјештаја о евалуацији имплементације Стратегије у протеклом периоду. Поред тога, примјењујући алат за анализу кохерентности између пројеката односно њихових исхода и утицаја на реализацију секторских исхода, анализирана је и постигнута усклађеност секторских циљева, те утврђена комплементарност између одређених секторских планова развоја и њихов међусобни утицај.

СЦ 1.1. Повећати искориштеност пољопривредних потенцијала и одрживост пољопривредних газдинстава

Развој пољопривредне производње као примарне привредне гране у општини Осмаци, те одрживост пољопривредних газдинстава ће допринијети повећању прихода домаћинстава, што ће допринијети повећању укупне друштвене активности њихових чланова у локалној заједници, кроз посјете културним и спортским манифестацијама (*Секторски циљ 2.4*). Едукација и удруживање пољопривредних произвођача ће допринијети повећању нивоа знања пољопривредника што ће повећати примјену савремених агротехничких мјера, које ће допринијети заштити квалитета природних ресурса (*Секторски циљ 3.2.*), као и смањењу загађења пољопривредним отпадом (*Секторски циљ 3.1.*).

СЦ 1.2. Ојачати капацитете за подршку инвестицијама

Унапријеђење капацитета за подршку инвестицијама у подизање нивоа привредних активности на подручју општине ће допринијети запошљавању што такође утиче на повећање кућних буџета породица и учешће у друштвеним активностима (*Секторски циљ 2.4*). Регулисање просторног развоја и уређења кроз смањење градње на недозвољеном подручју ће допринијети очувању природних ресурса (*Секторски циљ 2.4*).

СЦ 2.1. Унаприједити систем социјалне и здравствене заштите

Унапријеђење социјалних и здравствених услуга и заштите утиче директно на способност становника за активностима које генеришу приходе, што утиче на развој пољопривреде (*Секторски циљ 1.2.*). Социјално збрињавање угрожених категорија становника креира и повољније услове за однос становника према животной средини (*Секторски циљ 3.1. и Секторски циљ 3.3.*).

СЦ 2.2. Повећати квалитет спортских и културних садржаја

Унапријеђење друштвене инфраструктуре и повећање броја и квалитета спортских и културних садржаја на подручју општине генерално доприноси квалитету живота становника што утиче на смањење одлива становника у веће центре и задржавање људских ресурса за бављење привредним активностима (*Секторски циљ 1.1.*). Јачање спортског духа и укљученост становника доприноси и освијешћености становништва о значају очувања здравља животне средине (*Секторски циљ 3.1.* и *Секторски циљ 3.3.*).

СЦ 2.3 Побољшати квалитет у сектору образовања

Побољшани квалитет у сектору образовања, омогућит ће већу доступност раног образовања за дјецу што ће условити и већи ниво свијести о одређеним питањима везаним за однос према животној средини што ће допринијети смањењу непрописног одлагања отпада (*Секторски циљ 3.1.*).

СЦ 2.4. Побољшати мобилност становника

Санирање, реконструкција и асфалтирање путева које повећавају услове за мобилност становника, утичу и на већу мобилност роба што ће омогућити квалитетније услове за транспорт пољопривредних производа и привлачење инвеститора (*Секторски циљ 1.1.*, *Секторски циљ 1.2.*), те олакшан приступ услугама здравствене и социјалне заштите (*Секторски циљ 2.2*) као и спортским и културним садржајима (*Секторски циљ 2.3*). Поред тога, унапријеђење путне инфраструктуре омогућава лакши приступ за пружање услуга прикупљања отпада у свим дјеловима општине (*Секторски циљ 3.1*).

СЦ 3.1. Побољшати систем управљања отпадом

Побољшање система управљања отпадом на подручју општине ће допринијети одвозу пољопривредног отпада у пољопривредној производњи то је у вези са секторским циљем одрживости пољопривредних газдинстава (*Секторски циљ 1.1.*), те смањењу ризика од поплава кроз смањење загађења корита ријека (*Секторски циљ 1.1.*). Поред тога, управљање отпадом омогућава и очување чистоће уз путне правце за мобилност становника и робе (*Секторски циљ 2.4.*), као и заштиту природних ресурса (*Секторски циљ 3.2.*).

СЦ 3.2. Унаприједити систем заштите од клизишта и заштите природних ресурса

Унапријеђење система заштите од клизишта ће допринијети одрживости пољопривредних парцела (*Стратешки циљ 1.1.*) и путне инфраструктуре (*Секторски циљ 2.4*).

СЦ 3.3. Побољшати снабдијевање комуналним услугама и унаприједити енергетску ефикасност

Побољшање снабдијевања водом и управљања отпадним водама доприноси одрживости пољопривредне производње (*Стратешки циљ 1.1.*), а у директној вези је и са заштитом здравља становника (*Стратешки циљ 2.1*). Примјена мјера енергетске ефикасности доприноси афирмисању инвестиција и предузетничких активности у области грађевинарства, машинства и електротехнике (*Секторски циљ 1.2.*), а директно доприноси и унапријеђењу услова у објектима за пружање јавних услуга управе (*Секторски циљ 1.2.*), услуга здравствене и социјалне заштите (*Секторски циљ 2.1.*), као и услуга образовања (*Секторски циљ 2.3.*).

4.2 План економског развоја

Ревизија плана економског развоја Општине Осмаци је извршена у складу са препорукама средњорочне евалуације Стратегије развоја општине Осмаци, те генералном смјерницом економског развоја дефинисаном стратешким циљем за економски развој. У оквиру процеса ревизије плана економског развоја узети су у обзир закључци ажуриране социоекономске анализе стања, те

прилагођавања секторских фокуса економског развоја потребама у локалној заједници, као и ревизије снага, слабости, прилика и пријетњи у сектору економије.

При планирању приоритета у области економског развоја узето је у разматрање стање које карактерише уситњеност парцела те заступљеност екстензивне пољопривредне производње, што не генерише довољне приносе за остварење количина за комерцијализацију производње на газдинствима, што би омогућило и већу регистрацију газдинстава, која је сад због финансијских обавеза на ниском нивоу. За пољопривреднике који посједују веће парцеле, лоше стање пољопривредних путева онемогућава приступ велике механизације, што отежава обраду парцела и захтијева унапријеђење приступа парцелама посебно на подручјима Шехер-Насиповићи, Каница–Кикићи и Кикићи-Чесмица, те изградњу моста на подручју Шарци – Матковац. Неуређеност ријечних корита повећава ризик од поплава, а као приоритетна корита за чишћење и уређење дефинисана су корита Мраморске ријеке, Папрачке ријеке, Сајтовске ријеке, Мале Спрече те Спрече на релацији Вилчевићи-Осмаци. Поред тога, низак ниво предузетничких активности и мали број предузећа захтијева унапријеђење пословних услуга (на једном мјесту и у кратком периоду), кроз шалтер салу и информативни пулт, те развој пословне инфраструктуре што ствара потребу успостављања пословне зоне на локалитету уз магистрални пут Тузла- Зворник.

Имајући у виду наведене проблеме и потребе у локалној заједници у области економског развоја, Општински развојни тим је дефинисао приоритете за унапријеђење активности за генерисање прихода на нивоу општине, који ће створити услове за просперитет локалног економског развоја општине Осмаци. Приоритетима који су дефинисани кроз секторске циљеве и програме развоја, се жели:

- ⇒ Унаприједити одрживост пољопривредних газдинстава повећањем искориштености расположивих пољопривредних ресурса, подршком у виду подстицаја за воћарску, сточарску и пластеничку производњу, те едукацијом пољопривредних произвођача за интензивирање пољопривредне производње, уз охрабривање на удруживање пољопривредника, као и унапријеђењем стања пољских путева за приступ пољопривредним парцелама те уређењем корита ријека за смањење ризика од поплава и штета које могу проузроковати; и
- ⇒ Побољшати капацитет локалне управе за пружање услуга и подршке предузетницима и инвеститорима, као и припреме регулацијских планова те уређење простора за успостављање пословне зоне.

4.2.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима

Ревизијом секторских циљева у области економског развоја дефинисана су 2 секторска циља, уважавајући препоруке средњорочне евалуације Стратегије развоја општине Осмаци, те оквир дефинисан ревидованим секторским циљем за област економског развоја.

Секторски циљ	Очекивани исход	Индикатор
1.1. Повећати искориштеност пољопривредних потенцијала и одрживост пољопривредних	<ul style="list-style-type: none"> • До 2020. године, повећана годишња производња јагодичастиг воћа за 18 тона у односу на 2017. • До 2020. године, повећана производња коштичавог 	<ul style="list-style-type: none"> - Количина произведеног јагодичастиг воћа на нових 1,5 ха годишње (т) - Количина произведеног коштичавог воћа на нових

<p>газдинстава на подручју општине</p>	<p>воћа за 20 т у односу на 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> • До 2020. године, одржана производња млијека на нивоу од 912.500 л годишње и производња говеђег меса на нивоу 300 тона годишње • До 2020. године на 185 ха заштићеног пољопривредног земљишта од поплава нема пријављених штета од поплава • До 2020. године, повећан број регистрованих пољопривредних газдинстава за 20% у односу на 2016. годину 	<p>5000 стабала годишње (т)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Годишња производња млијека (л) - Годишња производња говеђег меса (т) - Износ пријављених штета од поплава на пољопривредном земљишту на подручју уређених корита ријека - Број регистрованих пољопривредних газдинстава
<p>1.2. Ојачати капацитете за подршку инвестицијама</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Нема примљених притужби предузетника и грађана на пружање услуга шалтер сале почевши од 2017. године • Од 2018. до 2020. године, мин 6 пројеката припремљених у складу са ЕУ захтјевима који су аплицирани за донаторска средства су задовољили административне услове • Повећан број издатих грађевинских дозвола у складу са спроведбеном просторно-планском документацијом за 10% до 2020. године у односу на 2017. годину • Мин 1 уговорени инвеститор за пословну зону до краја 2020. године 	<ul style="list-style-type: none"> - Број регистрованих притужби предузетника и грађана на рад општинских службеника за пружање услуга - Број пријављених пројектних апликација на позиве донатора које су прошле административне захтјеве - Број издатих грађевинских дозвола за пословне објекте - Број уговора са инвеститорима у пословну зону

4.2.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа власти

Ревидовани секторски циљеви у области економског развоја своје упориште налазе и усклађени су са важећим стратешким документима, правцима развоја, плановима и законима виших нивоа и то:

- **Стратегијом запошљавања РС**, у односу на Стратешке циљеве 1. Стимулисање економског раста, запошљавања и повећања квалитета посла, 4. Повећање укључености на тржиште рада спрјечавањем дуготрајне незапослености, неактивности, друштвене искључености и сиромаштва радно способног становништва;
- **Акционим планом за подстицање страних улагања у РС**, у односу на Оперативни циљ 2. Јачање капацитета институција на локалном нивоу;
- **Стратешким планом развоја пољопривреде РС**, првенствено у односу на стратешке циљеве 1. Повећање обима и продуктивности пољопривредне производње и обезбјеђење стабилности дохотка пољопривредних произвођача, 3. Повећање степена тржишности и финализације пољопривредне производње, те 5. Уравнотежен интегрални рурални развој;
- **Стратегијом развоја туризма РС**, првенствено у вези са дефинисаним приоритетним видовима туризма гдје се наводе сеоски и планински туризам, а првенствено везано за стратешки циљ 4. Унапријеђење туристичког производа базираног на одрживом развоју;
- на еврпском нивоу, **Европском стратегијом раста и развоја 2020**, односно Стратешким правцем 2. Одржива, ефикасна и компетитивна економија, те **Европском стратегијом запошљавања** односно Смјерницом 1. Провођење политика запошљавања којима је циљ остваривање пуне запослености.

4.2.3. Иницијативе међуопштинске сарадње

У области економског развоја иницијативе и потенцијали за међуопштинску сарадњу односе се на развој и промоцију регионалног пољопривредног производа, те заједничку промоцију пољопривредних производа и потенцијала на овом подручју, кроз учешће на сајмовима и посјете пријатељским и другим општинама у регији и шире.

Посебно је значајно развијати сарадњу у потицању узгоја пољопривредних култура за које би постојала основа и оправданост за унапријеђење система откупа великих прерађивача пољопривредних производа на подручју ове регије, или евентуалног успостављања прерађивачких капацитета у будућности.

Потребно је јачати капацитете за прекограничну сарадњу и могућности кориштења фондова за привредну сарадњу са регијама из сусједних држава.

4.2.4. Програми пројекти и мјере

За реализацију плана економског развоја општине Осмаци, у оквиру 2 секторска циља, дефинисана су **4 програма** која обухватају **16 пројеката**.

ПРОГРАМ	МЈЕРА/ПРОЈЕКАТ
Програм 1.1.1.: Подршка развоју пољопривредне производње	П 1.1.1.1. Унапријеђење воћарске производње
	П 1.1.1.2. Унапријеђење сточарске производње
	П 1.1.1.3. Развој пластеничке производње
	П 1.1.1.4. Едукација пољопривредних произвођача
	П 1.1.1.5. Формирање удружења произвођача малина

ПРОГРАМ 1.1.2 Уређење пољских путева	П 1.1.2.1. Уређење пољских путева
	П 1.1.2.2. Изградња моста на Спречи од Шараца ка Матковцу
ПРОГРАМ 1.1.3 Уређење корита ријека која угрожавају пољопривредне површине	П 1.1.3.1 Уређење корита Мраморске ријеке на релацији Шехер - вшће у Спречу
	П 1.1.3.2. Уређење корита Папраћке ријеке на релацији Сарићи-вшће у Спречу
	П 1.1.3.3. Уређење корита Сајтовске ријеке на релацији Саитовићи-вшће у Спречу
	П 1.1.3.4. Уређење корита ријеке Мале Спрече (Пандури-Врело)
	П 1.1.3.5. Уређење корита ријеке Спрече на релацији Вилчевићи-Осмаци
ПРОГРАМ 1.2.1. Јачање капацитета управе и подршка инвестицијама	П 1.2.1.1. Успостављена Шалтер сала за пружање услуга у згради Општине Осмаци
	П 1.2.1.2. Организовање обуке за писање пројеката и управљање пројектним циклусом. према
	П 1.2.1.3. Израда регулационог плана за насељено мјесто Цапарде
	П 1.2.1.4. Развој пословне зоне – фаза извођење инфраструктуре и уређење терена

Укупна очекивана улагања за реализацију секторског плана економског развоја су: **323.000 КМ.**

4.3 План друштвеног развоја

Ревизија плана друштвеног развоја Општине Осмаци је извршена у складу са препорукама средњорочне евалуације Стратегије развоја општине Осмаци, те генералном смјерницом друштвеног развоја дефинисаном стратешким циљем за друштвени развој. У оквиру процеса ревизије плана друштвеног развоја узети су у обзир закључци ажуриране социоекономске анализе стања, те прилагођавања секторских фокуса друштвеног развоја потребама у локалној заједници, као и ревизије снага, слабости, прилика и пријетњи у друштвеном сектору.

При планирању приоритета у области друштвеног развоја узете су у разматрање потребе за завршетак активности на опремању амбуланте породичне медицине како би могла почети са радом, као и потребе које су везане за законску обавезу успостављања Центра за социјални рад, обезбјеђењем просторних и кадровских капацитета. У вези са културним и спортским садржајима приоритетне потребе се односе на побољшање друштвене инфраструктуре односно капацитета Дома културе као и изградњу стадиона за фудбалски клуб те малих спортско-рекреативних терена. Непостојање установа за предшколски одгој, захтијева опремање адекватних учионица и обезбјеђење стручних одгајатења у школама, како би се што већи број дјеце обухватио предшколским одгојем. Стање мокрих чворова у основним школама је врло лоше, што угрожава хигијенске услове у школама, а потребно је наставити са подршком дјеци која се налазе на великој удаљености од школа за редовни долазак у школу.

Оштећења на путној инфраструктури, ударне рупе, улегнућа и слично, угрожавају сигурност и отежавају одвијање саобраћаја на подручју општине.

Имајући у виду наведене проблеме и потребе у локалној заједници у области друштвеног развоја, Општински развојни тим је дефинисао приоритете за унапријеђење друштвених садржаја и инфраструктуре који ће подићи квалитет друштвеног живота на подручју општине на већи ниво. Приоритетима који су дефинисани кроз секторске циљеве и програме развоја, се жели:

- ⇒ Унаприједити доступност здравствених услуга опремањем амбуланте породичне медицине у центру Осмака, те квалитет социјалне заштите становника успостављањем Центра за социјални рад који ће пружати квалитетније услуге особама у стању социјалне потребе;
- ⇒ Унаприједити услове за јавни превоз путника, изградњом мини аутобуске станице и надстрешница на локацијама аутобуских станица, те уређењем простора ужег дијела центра општине;
- ⇒ Повећати квалитет садржаја и инфраструктуре у области културе и спорта, кроз изградњу стадиона и терена за спорт и рекреацију на подручју општине те подршку спортским клубовима, као и подршку организацијама у области културе, уз искориштавање потенцијала за очување културно-историјског наслеђа на подручју општине;
- ⇒ Осигурати боље услове у сектору образовања кроз унапријеђење хигијенско-техничких услова у школама на подручју општине, те створити услове за извођење предшколског одгоја у оквиру школа, као и подршку дјечи која путују субвенционирањем трошкова превоза и подршку талентованој дјечи;
- ⇒ Побољшати мобилност становништва и робе санирањем, реконструкцијом и асфалтирањем путева на подручју општине.

4.3.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима

Ревизијом секторских циљева у области друштвеног развоја дефинисана су 4 секторска циља, уважавајући препоруке средњорочне евалуације Стратегије развоја општине Осмаци, те оквир дефинисан ревидованим секторским циљем за област друштвеног развоја.

Секторски циљ	Очекивани исход	Индикатор
2.1. Унаприједити систем социјалне и здравствене заштите	<ul style="list-style-type: none"> • Повећан број пружених интервенција примарне здравствене заштите у амбуланти породичне медицине Осмаци за 10% у односу на 2016. годину • Постигнуто задовољство корисника услугама Центра за социјални рад до 2020 године • Стамбено збринуте социјално угрожене породице задовољне условима живота 	<ul style="list-style-type: none"> - Број пружених интервенција примарне здравствене заштите у амбуланти Осмаци центар - Просјечна оцјена задовољства корисника услуга Центра за социјални рад - Просјечна оцјена задовољства стамбено збринутих социјално угрожених породица путем пројектних интервенција

	до 2020. године	
2.2. Повећати квалитет спортских и културних садржаја	<ul style="list-style-type: none"> • До 2020. године повећан број посјетилаца културних манифестација и садржаја за 150% у односу на 2017. годину • До 2020. године организовано најмање 10 званичних туристичких посјета у просјеку годишње културно-историјским локалитетима на подручју општине • До 2020. године повећан број посјетилаца спортских догађаја и активности на територији општине за 100% у односу на 2017. годину • Остварено задовољство грађана пратећом инфраструктуром за јавни превоз на нивоу мин 3,5 након успостављања аутобуске станице и уређења стајалишта • До 2020. године, повећано задовољство грађана радом опремљених мјесних заједница за мин 1 оцјену у односу на оцјену прије опремања • Поднесена апликација за средства за уређење платоа испред мултифункционалног објекта (општина, полиција, амбуланта) код минимално 2 донатора до 2018. године 	<ul style="list-style-type: none"> - Број посјетилаца културних манифестација - Број организованих туристичких посјета културно-историјским садржајима годишње - Број посјетилаца спортских манифестација - Просјечна оцјена задовољства грађана пратећом инфраструктуром за јавни превоз - Разлика просјечних оцјена задовољства грађана радом мјесних заједница прије и послије опремања - Број потврда о предаји апликације
2.3 Побољшати квалитет у сектору образовања	<ul style="list-style-type: none"> • До 2020. године, укупно мин 60 дјеце прошло предшколски одгој (15 просјечно годишње) • До 2020 године постигнуто задовољство ученика и 	<ul style="list-style-type: none"> - Број ученика предшколског одгоја у периоду од оснивања до 2020. године - Просјечно задовољство ученика и наставника хигијенским условима у ОШ

	<p>наставника хигијенским условима у основним школама на подручју општине</p> <ul style="list-style-type: none"> • До 2020. године, смањен број изостанака са наставе у школама на подручју општине за 20% у односу на 2016. годину • До 2020. године, мин 6 особа које су завршиле приправнички стаж је запослено • Сва подржана талентована дјеца уписала жељено средње образовање до 2020. године 	<ul style="list-style-type: none"> - Број изостанака у школама на подручју општине - Број особа са одрађеним приправничким стажом након 2017. године које су се запослиле до 2020. године - Број талентоване подржане дјеце која су уписала жељене средње школе
2.4 Побољшати мобилност становника	<ul style="list-style-type: none"> • До 2020 године повећано задовољство становника путном инфраструктуром за мин 1 оцјену у односу на период прије реализације Програма реконструкције локалних путева • Смањен број саобраћајних незгода на подручју општине за 20% у 2020. години у односу на 2016. годину 	<ul style="list-style-type: none"> - Разлика оцјена задовољства становника путном инфраструктуром прије и после реконструкције/асфалтирања путева - Број саобраћајних незгода

4.3.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа власти

Секторски циљеви у области друштвеног развоја су усклађени са развојним приоритетима на вишим нивоима власти који су дефинисани у стратешким документима и законским прописима и то:

- **Просторним планом РС односно његовим измјенама и допунама до 2025. године**, односно његовим посебним циљем 2. Већа кохезија простора путем развоја и побољшања инфраструктурних мрежа;
- **Закон о социјалној заштити и Политиком унапређивања здравља становништва РС до 2020.**, односно за њене циљеве 1. Смањење разлике у здрављу становништва и 5. Јачање здравственог система оријентисаног на потребе корисника.
- **Стратегијом развоја спорта РС (2012-2016)**, односно њене стратешке циљеве 1. Пораст интереса и учешћа у спорту и физичкој активности кроз подстицајне развојне програме,
- **Стратегијом развоја образовања у РС (2016-2021)**, односно стратешким циљевима Стратешки циљ 1. Повећање обухвата дјеце узраста од три до шест година предшколским

васпитањем и образовањем, те Стратешки циљ 3. Унапређивање услова рада школе и модернизација процеса наставе у основном васпитању и образовању; те

- **Европским стратешким документом Еуропа 2020, односно њеним стратешким правцем 3./** Инклузивни раст.
- *У области културе, Стратегија развоја културе РС је важила до 2015. године, а у међувремену није усвојена нова стратегија, али је у ревизији локалне Стратегије развоја утврђена повезаност са Стратешки циљем 2 из прошле Стратегије, односно Приоритетом 2. Побољшати квалитет културних садржаја по општинама Републике Српске.*

4.3.3. Иницијативе међуопштинске сарадње

У области друштвеног развоја најзначајније иницијативе и потенцијали за међуопштинску сарадњу се односе на:

- иницијативе школа за сарадњу у организовању различитих образовних садржаја на подручју регије;
- сарадњу са регионалним установама за пружање услуга особама у стању социјалне потребе,
- учешће и реализацију регионалних спортских манифестација и такмичења,
- обogaћивање садржаја у области културе кроз размјену представа, учешће у приредбама, фестивалима и сл.

4.3.4. Програми пројекти и мјере

За реализацију плана друштвеног развоја општине Осмаци, у оквиру 4 секторска циља, дефинисано је **8 програма** који обухватају **31 пројекат**.

ПРОГРАМ	МЈЕРА/ПРОЈЕКАТ
ПРОГРАМ 2.1.1 Повећање капацитета и услуга за социјалне и здравствене услуге	П 2.1.1.1. Опремање амбуланте породичне медицине и асфалтирање приступног пута
	П 2.1.1.2. Стамбено збрињавање социјално угрожених породица
	П 2.1.1.3. Оснивање Центра за социјални рад
ПРОГРАМ 2.2.1 Изградња капацитета у области развоја спорта	П 2.2.1.1. Изградња централног фудбалског стадиона у Осмацима
	П 2.2.1.2. Изградња спортских игралишта за дјецу и за рекреацију
	П 2.2.1.3. Подршка спортским клубовима на подручју општине
	П 2.2.2.1. Подршка организовању културних манифестација и садржаја на подручју општине

ПРОГРАМ 2.2.2 Јачање организација у области културе и заштита историјског наслијеђа	П 2.2.2.2. Набавка потребне опреме за културно-умјетничка друштва и секције при основним школама
	П 2.2.2.3. Набавка књижног фонда за Библиотеку у Осмацима
	П 2.2.2.4. Уређење археолошког локалитета "Градина" у Мраморку
	П 2.2.2.5. Уређење археолошког локалитета "Жаркуља" у Сајтовићима
	П 2.2.2.6. Изградња спомен обиљежја солунским добровољцима из првог свјетског рата
	П 2.2.2.7. Израда туристичке и друге сигнализације на подручју општине
ПРОГРАМ 2.2.3 Побољшање услова за јавни превоз и јавне услуге	П 2.2.3.1. Изградња мини аутобуске станице са надстрешницом у центру Осмака
	П 2.2.3.2. Изградња настрешница за путнике на аутобуским стајалиштима
	П 2.2.3.3. Материјално опремање мјесних заједница
	П 2.2.3.4. Израда идејног рјешења уређења ужег дијела центра Осмака
ПРОГРАМ 2.3.1. Побољшање услова у образовним установама	П 2.3.1.1.. Материјално техничко опремање за предшколски одгој при постојећим школама
	П 2.3.1.2. Реконструкција санитарних чворова у Основној школи у Осмацима
	П 2.3.1.3. Реконструкција санитарних чворова у Основној школи у Цапардама
ПРОГРАМ 2.3.2. Подршка школовању и стицању приправничког стажа	П 2.3.2.1. Субвенционисање превоза за ученике основних и средњих школа
	П 2.3.2.2. Организовање приправничког и волонтерског рада ради стицања услова за полагање стручног испита
	П 2.3.2.3. Подршка талентованој дјечи
ПРОГРАМ 2.4.1. Реконструкција локалних путева	П 2.4.1.1. Реконструкција пута Осмаци центар – Сацевац
	П 2.4.1.2. Реконструкција пута Спреча -Осмаци
	П 2.4.1.3. Реконструкција пута Сацевац - Врело

	П 2.4.1.4. Реконструкција пута Смиљанићи - Вукићи
	П 2.4.1.5. Чишћење и одржавање зелених површина у путном појасу приоритетних локалних путева на подручју општине
ПРОГРАМ 2.4.2. Асфалтирање путева	П 2.4.2.1. Асфалтирање локалног пута у насељеном мјесту Косовача
	П 2.4.2.2. Асфалтирање локалног пута Ребићи-Ракино Брдо
	П 2.4.2.3. Асфалтирање пута у Вилчевићима

Укупна очекивана улагања за реализацију секторског плана друштвеног развоја су: **772.000 КМ.**

4.4 План заштите животне средине

Ревизија плана заштите животне средине општине Осмаци је извршена у складу са препорукама средњорочне евалуације Стратегије развоја општине Осмаци, те генералном смјерницом стратешког развоја дефинисаном стратешким циљем за заштиту животне средине. У оквиру процеса ревизије плана заштите животне средине узети су у обзир закључци ажуриране социоекономске анализе стања, те прилагођени секторски фокуси заштите животне средине, као и ревидоване снаге, слабости, прилике и пријетње у области заштите животне средине.

При планирању секторских приоритета заштите животне средине узете су у разматрање потребе локалне заједнице, првенствено потребе које су везане за загађење узроковано непрописним одлагањем отпада као и лошим стањем привремене депоније Црни врх, на којој се отпад одлагао посљедњих око четрдесет година. Такође, полазиште за секторско планирање су биле и потребе санирања посљедица временских непогода из 2014. године, односно штета узрокованих клизиштима која угрожавају становништво и путне правце на подручју насеља Косовача, Борогово, Црни Врх, Сајтовићи, Пантелићи и Осмаци-Калајџићи. На подручју општине још увијек постоје подручја загађена минама, од којих је приоритетно подручје Хајваза, чијим се чишћењем треба земљиште привести намјени пољопривредног и шумског земљишта, те смањити опасност за становништво.

Посебно је потребно заштити и обновити биодиверзитет на подручју општине, пошумљавањем, порибљавањем, уређењем и сл. У области снабдијевања водом, потребна је реконструкција изворишта Борогово и Млаковац, те реконструкција/изградња водоводне мреже Ракино Брдо-Зелина, Кулина и Црни Врх, Косовача и Хајвази уз редовну контролу квалитета воде.

За контролу и третман отпадних вода у ужим урбаним дијеловима општине потребна је изградња канализационе мреже у центру Осмака и Цапарда. Мјере за енергетску ефикасност још нису почеле да се уводе на подручју општине, те је потребно започети активности спровођења мјера енергетске ефикасности на јавним објектима општине и школа.

Имајући у виду наведене проблеме и потребе у локалној заједници у области животне средине, Општински развојни тим је дефинисао приоритете за унапријеђење стања животне средине и њене

заштите на принципима одрживости природних ресурса за будуће генерације. Приоритетима који су дефинисани кроз секторске циљеве и програме развоја, се жели:

- ⇒ Унаприједити систем управљања отпадом и смањити загађење узоквано непрописним одлагањем отпада, кроз санирање Привремене депоније Црни Врх, као и санирање и онемогућење непрописног одлагања отпада на дивљим депонијама, уз увођење пилот зелених отока на подручју општине како би се покренуле активности на увођењу селективног прикупљања отпада и развоја свијести становника о корисности одвајања отпада који се може искористити за рециклажу, а чиме ће се смањити загађеност околине;
- ⇒ Смањити угроженост мобилности становништва и путних комуникација активираним клизиштима на подручју општине, те санирати приоритетне локалитете клизишта, за смањење ризика од њиховог новог покретања;
- ⇒ Заштитити биодиверзитет на подручју општине, како би се очували природни ресурси које нуде шуме и ријеке и за будуће генерације;
- ⇒ Побољшати стање изворишта и снабдијевање контролисаном водом за пиће становништва општине, кроз побољшање и повећање водоводне инфраструктуре на подручју општине;
- ⇒ Успоставити систем за управљање отпадним водама у централним урбаним насељима на подручју општине и њихово прописно третирање у циљу смањења загађености тла и водотока на подручју општине; те
- ⇒ Унаприједити енергетску ефикасност кроз примјену једне или више мјера на јавним објектима општине и школе, како би се постигло смањење емисија загађујућих материја у зрак и смањење потрошње необновљивих ресурса за чврста горива.

4.3.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима

Ревизијом секторских циљева у области заштите животне средине дефинисана су 3 секторска циља, уважавајући препоруке средњорочне евалуације Стратегије развоја општине Осмаци, те оквир дефинисан ревидованим секторским циљем за област заштите животне средине.

Секторски циљ	Очекивани исход	Индикатор
3.1. Побољшати систем управљања отпадом	<ul style="list-style-type: none"> • До 2020. године смањена загађеност дивљим и привременим депонијама за мин 50% у односу на 2016. годину • Остварен редован приход од продаје мин 10 т корисног отпада на годишњем нивоу од 2018. године 	<ul style="list-style-type: none"> - Број загађених локација дивљим и привременим депонијама - Приход од продаје корисног отпада (КМ)
3.2 Унаприједити систем заштите од клизишта и заштите	<ul style="list-style-type: none"> • До 2020. године, нису забиљежене нове штете од клизишта на санираним 	<ul style="list-style-type: none"> • Износ штета од нових клизишта на санираним локацијама • Број риболоваца на подручју

<p>природних ресурса</p>	<p>локацијама</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одржан ниво шумског фонда на 1 ха пошумљене површине до 2020. године • До 2020. године, повећан број риболоваца са подручја општине за 10% у односу на 2017. годину • Од 2020. године нема забиљежених минских несрећа на подручју Хајваза • До 2020. године остварен просјечни број посјета излетника и љубитеља природе од 500 посјета годишње у сезони 	<p>општине</p> <ul style="list-style-type: none"> • Новопошумљена површина на којој је одржан шумски фонд • Број минских несрећа на очишћеном подручју • Просјечан број посјета излетника и љубитеља природе излетиштима
<p>3.3 Побољшати снабдијевање комуналним услугама и унаприједити енергетску ефикасност</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Обезбјеђено редовно контролисање квалитета воде за пиће у свим јавним водоводима на подручју општине до краја 2020. године • До краја 2020. године, укинута 50 септичких јама на подручју општине • Износ трошкова за гријање јавних објеката на којима су примјењене мјере ЕЕ смањен за око 20% до 2020. године 	<ul style="list-style-type: none"> • Број контролисања параметара квалитета воде годишње у свим јавним водоводима • Број укинутих септичких јама на подручју општине • Износ трошкова гријања у објектима са примјењеном мјером ЕЕ

4.3.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа власти

Секторски циљеви у области заштите животне средине су усклађени са развојним приоритетима на вишим нивоима власти који су дефинисани у стратешким документима и законским прописима и то:

- **Просторном плану РС (до 2015),** односно његовом шестом Посебном циљу који се односи на Заштиту и унапријеђивање животне средине, чување и побољшање стања природних и културних вриједности и јачање идентитета Републике Српске;
- **Стратегијом интегралног управљања водама РС (2015-2024.),** односно њеним општим циљевима 2. Повећање коришћења и уређења расположивих ресурса у еколошки, социјално и економски прихватљивим границама и 5. Заштита од штетног дјеловања вода, што треба да буде

усклађено са нивоом значајности урбаних, привредних саобраћајних и других система који се штите;

- **Законом о водама РС**, посебно одредбама овог закона везаним за Организовање одбране од поплава и од других негативних утицаја, које може да проузрокује вода; те
- **Акционим планом енергетске ефикасности РС до 2018.**, гдје се у оквиру Индикативног циља уштеде енергије (од 9%), као неке од приоритетних мјера у Сектору услуга, гдје спадају и јавни објекти, дефинише Енергетски ефикасна обнова постојећих и изградња нових зграда према принципима енергетске ефикасности.

4.3.3. Иницијативе међуопштинске сарадње

Најзначајније иницијативе и потенцијали међуопштинске сарадње у домену заштите животне средине су:

- заштита и уређење корита и обала ријеке Спрече,
- одвоз и одлагање чврстог отпада на регионалну санитарну депонију, те
- прикупљање и обрада селективно прикупљеног отпада.

4.3.4. Програми пројекти и мјере

За реализацију плана заштите животне средине општине Осмаци, у оквиру 3 секторска циља, дефинисано је **5 програма** која обухватају **23 пројекта**.

ПРОГРАМ	МЈЕРА/ПРОЈЕКАТ
ПРОГРАМ 3.1.1 Санација депонија и раздвајање корисног отпада	П 3.1.1.1. Чишћење и санација дивљих депонија
	П 3.1.1.2. Санација привремене депоније Црни Врх
	П 3.1.1.3. Селективно прикупљање отпада (пилот пројекат) и зградња зелених отока
	П 3.1.1.4. Едукација становништва из области управљања чврстим отпадом
ПРОГРАМ 3.2.1. Санација клизишта	П 3.2.1.1. Санација три клизишта у насељеном мјесту Косовача
	Р 3.2.1.2. Санација два клизишта на локалитету Црни врх
	Р 3.2.1.3. Санација клизишта у насељеном мјесту Борогово
	Р 3.2.1.4. Санација клизишта у насељеном мјесту Сајтовићи

	Р 3.2.1.5. Санација клизишта у насељеном мјесту Пантелићи
	Р 3.2.1.6. Санација клизишта у насељеном мјесту Осмаци-Калајцићи
ПРОГРАМ 3.2.2. Заштита природних ресурса	П 3.2.2.1. Порибљавање ријеке Спрече
	П 3.2.2.2. Акција пошумљавања
	П 3.2.2.3. Чишћење минираних површина од преосталих експлозивних средстава
	П 3.2.2.4. Уређење излетишта на Ријечи Спречи испод Куле
ПРОГРАМ 3.3.1 Унапријеђење водоснабдијевања и канализације	П 3.3.1.1. Реконструкција локалног водовода за насељена мјеста Ракино Брдо-Зелина
	П 3.3.1.2. Изградња локалног водовода за насељена мјест Кулина и Црни врх
	П 3.3.1.3. Изградња и реконструкција локалног водовода за насељено мјесто Косовача
	П 3.3.1.4. Реконструкција локалног водовода за насељено мјесто Хајвази
	П 3.3.1.5. Реконструкција локалног изворишта у Борогову за водоснабдијевање насељеног мјеста
	П 3.3.1.6. Реконструкција изворишта Млаковац
	П 3.3.1.7 Изградња колектора за прикупљање фекалних вода за канализациону мрежу у насељеном мјесту Осмаци центар
ПРОГРАМ 3.3.2 Унапријеђење енергетске ефикасности	П 3.3.2.1 Спровођење мјера енергетске ефикасности на згради општине Осмаци
	П 3.3.2.2 Спровођење мјера енергетске ефикасности на објекту Основне школе „ Алекса Шантић“ у Осмацима

Укупна очекивана улагања за реализацију секторског плана заштите животне средине су: **804.500 КМ.**

5. ОПЕРАТИВНИ ДИО

5.1. План имплементације за 3 године

Вежа са стратешким и секторским циљем/ циљевима	Пројекат / мјера (вријеме трајања)	Укупни исходи	Укупни оријент. издаци (до завршетка пројекта)	Укупни предвиђене издаци (за III године)	Финансирање из буџета ЈЛС				Финансирање из осталих извора				Носиоци имплементације
					Преглед по годинама				Преглед осталих извора по годинама				
					год. I	год. II	год. III	укупно (I+II+III)	год. I	год. II	год. III	укупно (I+II+III)	
С1,СЦ 1.1	П 1.1.1.1. Унапређење воћарске производње (2017-2019)	<ul style="list-style-type: none"> Одржано мин 80% засада новозасађеног јагодичастог воћа до 2020. године 	20.000	15.000	5.000	5.000	5.000	15.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту
С1,СЦ 1.1	П 1.1.1.2. Унапређење сточарске производње (2017-2019)	<ul style="list-style-type: none"> Одржан здрав сточни фонд од 250 музних грла до 2020. године Одржан здрав сточни фонд у просјеку од 500 немузних грла годишње 	40.000	30.000	10.000	10.000	10.000	30.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту
С1,СЦ 1.1	П 1.1.1.3. Развој пластеничке производње (2017-2019)	<ul style="list-style-type: none"> До 2020. године употпуности одржана пластеничка производња у ново додјељеним пластеницима 	40.000	30.000	10.000	10.000	10.000	30.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту
С1,СЦ 1.1	П 1.1.1.4. Едукација пољопривредних произвођача (2017-2019)	<ul style="list-style-type: none"> До 2020. године повећане укупне засађене површине (поврћем и воћем) на подручју општине за 12,2 ха у односу на 2016. годину 	8.000	6.000	2.000	2.000	2.000	6.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту

С1,СЦ 1.1	П 1.1.1.5 Формирање удружења произвођача малина (2017-2019)	• Удружење малинара окупило око 50 произвођача малина до 2020. године	20.000	15.000	5.000	5.000	5.000	15.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту
С1,СЦ 1.1	П 1.1.2.1. Уређење пољских путева (2017-2019)	• До 2020. године, повећано задовољство пољопривредника на циљном подручју приступним пољским путевима према пољоприврдиним парцелама за мин 2 оцјене у односу на 2017. годину	15.000	15.000	5.000	5.000	5.000	15.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности; пољопривредници
С1,СЦ 1.1	П 1.1.3.1 Уређење корита Мраморске ријеке на релацији Шехер - ушће у Спречу (2017)	• До 2020. године на 35 хектара пољопривредног земљишта на подручју Шехера нема забиљежених поплава	20.000	20.000	5.000	0	0	5.000	15.000	0	0	15.000	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности; пољопривредници
С1,СЦ 1.1	П 1.1.3.2. Уређење корита Папраћке ријеке на релацији Сарићи-ушће у Спречу (2017)	• До 2020. године на 15 хектара пољопривредног земљишта на подручју Сарића нема забиљежених поплава	10.000	10.000	10.000	0	0	10.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности; пољопривредници
С1,СЦ 1.1	П 1.1.3.3. Уређење корита Сајтовске ријеке на релацији Сајтовићи-ушће у Спречу (2017)	• До 2020. године на 25 хектара пољопривредног земљишта на подручју Сајтовића нема забиљежених поплава	2.000	2.000	2.000	0	0	2.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности; пољопривредници

C1,Ц1.1.1	П 1.1.3.4. Уређење корита ријеке Мале Спрече (Пандури-Врело) (2017)	· До 2020. године на 45 хектара пољопривредног земљишта на подручју Пандури-Врело нема забиљежених поплава	26.000	26.000	5.200	0	0	5.200	20.800	0	0	20.800	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности; пољопривредници
C1,Ц1.1.1	П 1.1.3.5. Уређење корита ријеке Спрече на релацији Вилчевићи-Осмаци (2017)	· До 2020. године на 65 хектара пољопривредног земљишта на подручју Билчевићи-Осмаци нема забиљежених поплава	30.000	30.000	6.000	0	0	6.000	24.000	0	0	24.000	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности; пољопривредници
C1,Ц1.1.2	П 1.2.1.1. Успостављена Шалтер сала за пружање услуга у згради Општине Осмаци (2017)	· Од 2017. године, успостављања шалтер сала, сви примљени захтјеви подузетника и грађана за услугама путем шалтер сала ријешени у предвиђеном року	15.000	15.000	2.000	0	0	2.000	13.000	0	0	13.000	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове
C1,Ц1.1.2	П 1.2.1.2. Организовање обуке за писање пројеката и управљање пројектним циклусом, према стандардима ЕУ (2017)	· Мин 25 пројеката припремљена у складу са ЕУ захтјевима за привлачење донаторских средстава до краја 2020. године	2.000	2.000	2.000	0	0	2.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту
C1,Ц1.1.2	П 1.2.1.3. Израда регулационог плана за насељено мјесто Цапарде (2019)	· Јавности доступне информације о дефинисаним условима за пројектовање и грађење нових објеката, доградњу и надоградњу објеката на подручју МЗ Цапарде до 2019. године	15.000	15.000	0	0	15.000	15.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове

C1, CЦ 1.2	П 1.2.1.4. Развој пословне зоне – фаза извођење инфраструктуре и уређење терена (2017-2018)	· Понуда за инвеститоре од 2 ха земљишта са инфраструктуром за мини пословну зону расположива од краја 2018. године	30.000	30.000	15.000	15.000	0	30.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту
C2, CЦ 2.1	П 2.1.1.1. Опремање амбуланти породичне медицине и асфалтирање прилаза (2017)	• Амбуланта породичне медицине у центру Осмака у новом објекту почела са радом у 2017. години	20.000	20.000	20.000	0	0	20.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове
C2, CЦ 2.1	П 2.1.1.2. Стамбено збрињавање социјално угрожених породица (2017-2019)	• До 2020. године, смањен број стамбено незбринутих особа као социјалне категорије на подручју општине за 40% у односу на 2016. годину	40.000	30.000	10.000	10.000	10.000	30.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту
C2, CЦ 2.1	П 2.1.1.3. Оснивање Центра за социјални рад (2018-2019)	• Мин 100 особа добило адекватну помоћ психолога преко успостављеног Центра за социјални рад до краја 2020. године	40.000	40.000	0	20.000	20.000	40.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту
C2, CЦ 2.2	П 2.2.1.1. Изградња централног фудбалског стадиона у Осмацима (2017-2019)	· Стадион за ФК Осмаци користи мин 47 чланова Клуба од 2019. године	20.000	20.000	10.000	10.000	0	20.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту
C2, CЦ 2.2	П 2.2.1.2. Изградња спортских игралишта за дјецу и за рекреацију (2018-2019)	· До 2020. године школска дјеца мин 3 мјесне заједнице се редовно викендима окупљају рекреативно на уређеним спортским теренима	40.000	40.000	0	20.000	20.000	40.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности

C2,СЦ 2.2	П 2.2.1.3. Подршка спортским клубовима на подручју општине (2017-2019)	· До 2020. године, повећан број наступа клубова на спортским такмичењима и манифестацијама за 10% у односу на 2016. годину	14.000	10.500	3.500	3.500	3.500	10.500	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту
C2,СЦ 2.2	П 2.2.2.1. Подршка организовању културних манифестација и садржаја на подручју општине (2017-2019)	· Организовано мин 2 културне манифестације годишње у Дому културе до 2020. године	24.000	18.000	6.000	6.000	6.000	18.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности
C2,СЦ 2.2	П 2.2.2.2. Набавка потребне опреме за културно-умјетничка друштва и секције при основним школама (2017-2019)	· Реализовано мин 5 наступа годишње до 2020. године	4.000	3.000	1.000	1.000	1.000	3.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности
C2,СЦ 2.2	П 2.2.2.3. Набавка књижног фонда за Библиотеку у Осмацима (2017-2019)	· Повећан број задуживања књига за 20% у односу на 2016. годину	4.000	3.000	1.000	1.000	1.000	3.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности
C2,СЦ 2.2	П 2.2.2.4. Уређење археолошког локалитета "Градина" у Мраморку (2017-2019)	· Културно-историјска баштина локалитета Градина редовно промовисани на веб страницама Општине и Туристичке организације од 2020. године	20.000	15.000	1.500	1.500	1.500	4.500	3.500	3.500	3.500	10.500	Начелник Одјељења за општу управу , просторно уређење и комуналне послове

C2,СЦ 2.2	П 2.2.2.5. Уређење археолошког локалитета " Жаркуља" у Сајтовићима (2017)	· Културно-историјска баштина локалитета Жаркуља редовно промовисана на веб страницама Општине и Туристичке организације од 2018. године	3.000	3.000	3.000	0	0	3.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за општу управу , просторно уређење и комуналне послове
C2,СЦ 2.2	П 2.2.2.6. Изградња спомен обиљежја солунским добровољцима из првог свјетског рата (2018)	· Солунско спомен обиљежје за промоцију учешћа бораца са подручја Осмака у првом свјетском рату редовно промовисано на веб страницама Општине и Туристичке организације од краја 2019. године	3.000	3.000	0	3.000	0	3.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за општу управу , просторно уређење и комуналне послове
C2,СЦ 2.2	П 2.2.2.7. Израда туристичке и друге сигнализације на подручју општине (2018-2019)	· До 2020. године, на 100% циљног подручја општине очувана туристичка и друга сигнализација за информисаност становника, посјетилаца и туриста о правцима кретања према жељеним дестинацијама	4.000	4.000	0	2.000	2.000	4.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове
C2,СЦ 2.2	П 2.2.3.3. Материјално опремање мјесних заједница (2018)	· Примљено просјечно годишње мин 10 поднесених пројеката за развој путем МЗ-а Осмаца, Цапарде и Борогово од 2018. до 2020. године	5.000	5.000	0	5.000	0	5.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове, МЗ

C2,СЦ 2.2	П 2.2.3.4. Израда идејног решења уређења ужег дијела центра Осмака (2017)	· Израђен пуни пројектни приједлог за аплицирање у 2017. години за уређење платоа испред зграде општине	2.000	2.000	2.000	0	0	2.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове
C2,СЦ 2.3	П 2.3.1.1.. Материјално техничко опремање за предшколски одгој при постојећим школама (2017-2018)	· До 2020. године одржана доступност предшколског образовања за дјецу са подручја општине континуираним годишњим уписом дјеце у оквиру 2 подручне школе ОШ Алекса Шантић	11.000	15.500	10.000	5.500	0	15.500	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту, ОШ Алекса Шантић" Осмаци
C2,СЦ 2.3	П 2.3.1.2. Реконструкција санитарних чворова у Основној школи у Осмацима (2017-2018)	· Санитарни чворови у ОШ Осмаци употпуности задовољавају основне хигијенско- техничке нормативе са новим санитаријама од 2018. године	6.000	6.000	3.000	3.000	0	6.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности, ОШ Алекса Шантић" Осмаци
C2,СЦ 2.3	П 2.3.1.3. Реконструкција санитарних чворова у Основној школи у Цапардама (2019)	· Санитарни чворови у ОШ Цапарде употпуности задовољавају основне хигијенско- техничке нормативе са новим санитаријама од 2019. године	5.000	5.000	0	0	5.000	5.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности, ОШ Цапарде
C2,СЦ 2.3	П 2.3.2.1. Субвенциониса ње превоза за ученике основних и средњих школа (2017-2020)	· Сва дјеца из социјално угрожених категорија имају обезбјеђен јавни превоз у/из школе у периоду 2017.- 2020.	88.000	66.000	22.000	22.000	22.000	66.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту

C2,СЦ 2.3	П 2.3.2.2. Организовање приправничког и волонтерског рада ради стицања услова за полагање стручног испита (2017-2019)	· 7 особа годишње у просјеку завршило приправнички стаж у периоду 2017.-2020.	40.000	30.000	10.000	10.000	10.000	30.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове
C2,СЦ 2.3	П 2.3.2.3. Подршка талентованој дјечи (2017-2019)	· До 2020. година, мин 12 дјеце остварило додатне бодове за упис у средње школе	4.000	3.000	1.000	1.000	1.000	3.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности
C2,СЦ 2.4	П 2.4.1.2. Реконструкција пута Спреча - Осмаци (2017)	Обезбјеђена проходност реконструисане дионице током цијеле године (без регистрованих непроходности у зимском периоду) од 2019 године	150.000	150.000	0	0	0	0	150.000	0	0	150.000	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности
C2,СЦ 2.4	П 2.4.1.4. Реконструкција пута Смиљанићи - Вукићи (2017)	Обезбјеђена проходност реконструисане дионице током цијеле године (без регистрованих непроходности како у лјетном тако и у зимском периоду) од 2018 године	10.000	10.000	10.000	0	0	10.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности
C2,СЦ 2.4	П 2.4.1.5. Чишћење и одржавање зелених површина у путном појасу приоритетних локалних путева на подручју општине (2018-2019)	Обезбјеђена проходност реконструисане дионице током цијеле године (без регистрованих непроходности како у лјетном тако и у зимском периоду) од 2020 године	20.000	20.000	0	10.000	10.000	20.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове

СЗ,СЦ 3.1	П 3.1.1.1. Чишћење и санација дивљих депонија (2017)	· На подручју 10 санираних дивљих депонија нису забиљежена нова одлагања отпада након санирања до краја 2020. године	10.000	7.500	2.500	2.500	2.500	7.500	0	0	0	0	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове
СЗ,СЦ 3.1	П 3.1.1.2. Санација привремене депоније Црни Врх (2018)	· На санираном подручју привремене депоније Црни Врх нису забиљежена нова одлагања отпада након санирања до краја 2018. године	50.000	50.000	0	0	0	0	0	50.000	0	50.000	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове ЈП "Рад Спреча" Осмаци
СЗ,СЦ 3.1	П 3.1.1.3. Селективно прикупљање отпада (пилот пројекат) и изградња зелених отока (2017)	· Прикупљено мин 10 т корисног отпада просјечно годишње почевши од 2018. године	8.000	8.000	8.000	0	0	8.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове ЈКП "Рад Спреча" Осмаци
СЗ,СЦ 3.1	П 3.1.1.4. Едукација становништва из области управљања чврстим отпадом (2017-2020)	· Мин 40 домаћинстава примјењује селективно прикупљање отпада у својим домаћинствима до 2020. године	6.000	6.000	6.000	0	0	6.000	0	0	0	0	ЈП "Рад Спреча" Осмаци , Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове
СЗ,СЦ 3.2	П 3.2.1.1. Санација три клизишта у насељеном мјесту Косовача (2018)	· На санираном локалитету нису забиљежена нова клизишта која угрожавају путну комуникацију и мобилност становништва насељеног мјеста Косовача од краја 2018. године	2.000	2.000	0	2.000	0	2.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности

С3,СЦ 3.2	Р 3.2.1.2. Санација два клизишта на локалитету Црни врх (2018)	· На санираном локалитету нису забиљежена нова клизишта која угрожавају подручје саниране привремене депоније од краја 2018. године	2.000	2.000	0	2.000	0	2.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности
С3,СЦ 3.2	Р 3.2.1.3. Санација клизишта у насељеном мјесту Борогово (2018)	· На санираном локалитету клизишта нису забиљежена нова клизишта која угрожавају путну комуникацију и мобилност становништва насељеног мјеста Борогово од краја 2018. године	2.000	2.000	0	2.000	0	2.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности
С3,СЦ 3.2	Р 3.2.1.4. Санација клизишта у насељеном мјесту Сајтовићи (2018)	· На санираном локалитету клизишта нису забиљежена нова клизишта која угрожавају путну комуникацију и мобилност становништва насељеног мјеста Сајтовићи од краја 2018. године	5.000	5.000	0	5.000	0	5.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности
С3,СЦ 3.2	Р 3.2.1.6. Санација клизишта у насељеном мјесту Осмаци-Калајџићи (2017)	· На санираном локалитету клизишта нису забиљежена нова клизишта која угрожавају путну комуникацију и мобилност становништва насељеног мјеста Калајџићи од краја 2017. године	2.000	2.000	2.000	0	0	2.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности
С3,СЦ 3.2	П 3.2.2.1. Порибљавање ријеке Спрече (2019)	· До 2020. године организована мин 1 манифестација/ такмичење у области спортског риболова	2.500	2.500	0	0	2.500	2.500	0	0	0	0	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту

С3,СЦ 3.2	П 3.2.2.2. Акција пошумљавања (2017-2018)	· 2500 посађених садница дрвета очувано до 2020. године	2.500	2.500	0	0	0	0	2.000	500	0	2.500	Начелник Одјељења за привреу и друштвене дјелатности ШГ Бинач Власеница
С3,СЦ 3.2	П 3.2.2.3. Чишћење минираних површина од преосталих експлозивних средстава (2018)	· 15 ха деминураног земљишта приведено намјени (12 ха деминураног земљишта приведено намјени шумског земљишта и 3 ха деминураног земљишта приведено намјени пољопривредног земљишта)	7.500	7.500	0	7.500	0	7.500	0	0	0	0	БХ МАЦ, Начелник Одјељење за општу управу, просторно уређење и комуналне послове
С3,СЦ 3.2	П 3.2.2.4. Уређење излетишта на Ријеци Спречи испод Куле (2017-2019)	· Нова излетничка локација редовно промовисана путем општинске веб странице почевши од 2020. године	6.000	6.000	2.000	2.000	2.000	6.000	0	0	0	0	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове
С3,СЦ 3.3	П 3.3.1.1. Реконструкција локалног водовода за насељена мјеста Ракино Брдо-Зелина (2017)	· Обезбјеђено континуирано снабдијевање (без редукција) водом становника МЗ Ракино Брдо и Зелина од краја 2017. године	30.000	30.000	0	0	0	0	30.000	0	0	30.000	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове ЈП "Рад Спреча" Осмаци
С3,СЦ 3.3	П 3.3.1.2. Изградња локалног водовода за насељена мјест Кулина и Црни врх (2018)	· Обезбјеђено континуирано снабдијевање (без редукција) водом становника МЗ Кулина и насеља Црни врх од краја 2018. године	130.000	130.000	0	0	0	0	0	130.000	0	130.000	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове

СЗ,СЦ 3.3	П 3.3.1.3. Изградња и реконструкција локалног водовода за насељено мјесто Косовача (2019)	· Обезбјеђено континуирано снабдијевање (без редукција) водом становника МЗ Косовача од 2019. године	4.000	4.000	0	0	0	0	0	0	4.000	4.000	Начелник Одјељења за општу управу, просторно уређење и комуналне послове
СЗ,СЦ 3.3	П 3.3.2.1 Спровођење мјера енергетске ефикасности на згради општине Осмаци (2019)	· Након примјене ЕЕ мјере, смањена количина утрошених чврстих енергенатаза гријање јавног објекта зграде Општине Осмаци за око 20% до краја 2019. године	200.000	200.000	0	0	40.000	40.000	0	0	160.000	160.000	Начелник Одјељења за финансије, локални развој и социјалну заштиту
	УКУПНО:		1.339.500	1.250.000	218.700	209.500	212.000	640.200	258.300	184.000	167.500	609.800	

5.2. План организационих и људских капацитета за имплементацију, праћење и вредновање стратегије

План организационих и институционалних капацитета за успјешну имплементацију Стратегије израђен је на основу закључака који су произашли као резултат анализе коју је спровео ОПТ у оквиру процеса ревизије Стратегије развоја а на бази препорука за побољшања која су дефинисана у оквиру активности ИЛДП пројекта те препорука средњорочне евалуације развојне Стратегије општине Осмаци.

Преглед постојећих капацитета за имплементацију стратегије

Кључну улогу у имплементацији, праћењу и вредновању Стратегије имају:

Начелник општине кроз јасно успостављање механизма и дефинисање одговорности одсјека, одјељења у погледу имплементације дијелова Стратегије из њихове надлежности те обезбјеђивања њихове координације.

Скупштина општине која разматра извјештај о реализацији стратешких докумената Општине, укључујући и Стратегију развоја као водећег стратешког документа који је основа за креирање и усвајање свих осталих развојних политика Општине.

Административна служба Општине кроз своје организационе јединице (Одјељења и службе) која припрема програм развоја општине, просторне и урбанистичке планове и учествује у изради и операционализацији плана имплементације стратешких интервенција 1+2.

Јединица за управљање развојем (ЈУРА) коју чини 5 особа: замјеник начелника, начелници одјељења и самостални стручни сарадник за управљање развојем. ЈУРА-ом руководи начелник Одјељења за привреду, финансије и друштвене дјелатности. Као таква, ЈУРА се експертно бави Стратегијом развоја општине као цјелине, затим иницира, координира и олакшава интерну и екстерну координацију активности свих актера од промоције, припреме и иницирања пројеката, извођења, праћења, извјештавања до иницирања и ажурирања Стратегије те перманентно прати могуће изворе финансирања на свим нивоима.

Општински развојни тим чији је задатак да заједно са Јединицом за управљање развојем (ЈУРА), води процес планирања на општинском нивоу и прати имплементацију Стратегије развоја те учествује у изради годишњег плана имплементације и извјештаја о реализацији Стратегије којег ЈУРА подноси Начелнику, односно Скупштини општине на усвајање. ОПТ је састављен од представника: општинских одјељења и јавних установа и предузећа.

Најзначајнија промјена у протеклом периоду имплементације Стратегије у односу на јачање капацитета за управљање развојем односи се на усвајање Правилника о измјенама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у општинској административној служби Осмаци, којим је успостављена ЈУРА. Овим Правилником ЈУРА је добила своју формалну структуру док је значајан помак начињен у редефинисању описа послова свих начелника одјељења и самосталних стручних сарадника којима су у опису дјелокруга рада укључени послови везани за планирање, имплементацију, мониторинг и ажурирање Стратегије. Ревидираним

описима послова створени планирање, имплементација, праћење и вредновање постану дио редовних активности свих запослених.

Потребе за унапређењем приступа управљању развојем

На основу анализе капацитета и процеса за управљање развојем у Општини Осмаци, која је проведена у оквиру средљорочне евалуације Стратегије развоја, те на основу закључака анализе спроведене од Општинске управе утврђено је да постоји основа за даље јачање функције управљања развојем (ЈУРА-е). У том правцу закључено је да је потребно:

- наставити примјењивати праксу уградње приоритета у годишње планове одјељења и јавних служби у Општинској управи, те кориштење планова имплементације од стране начелника одјељења као основе за израду програма и планова рада одјељења;
- досљедно примјењивати у пракси Правилник о организацији и систематизацији радних мјеста у општинској управи у којем је дефинисана ЈУРА и описи послова везани за управљање развојем;
- јачати комуникацију и сарадњу између различитих актера имплементације Стратегије.
- унаприједити интерну комуникацију и организовати редовне тематске састанке о реализацији, праћењу и ажурирању Стратегије;
- унаприједити екстерну комуникацију и заинтересовати социо-економске партнере у локалној заједници и ојачати њихове капацитете да успоставе сарадњу по питању реализације Стратегије и да носиоци имплементације једног броја пројеката буду актери изван управе;
- унаприједити културу учешћа грађана у изради локалних политика и планова развоја, те успоставити систем комуникације постигнућа Стратегије са кључним заинтересованим развојним актерима у локалној заједници;
- унаприједити процедуре за праћење пројекат у оквиру одјељења према дефинисаним индикаторима и извјештавање од стране носилаца имплементације пројеката према Координатору ОРТ-а (односно према Јединици за управљање развојем) за припрему годишњих извјештаја о имплементацији планова;
- успоставити и редовно ажурирати базу развојних података за потребе праћења очекиваних исхода и утицаја имплементације Стратегије;
- редовно прикуљати и пратити доступне вањске изворе за финансирање развојних пројеката из Стратегије;
- радити на изградњи капацитета ЈУРА-е у сегменту управљања пројектима те дефинисања и праћења индикатора процјене и вредновања степена реализованости Стратегије и идентификацији индикатора за праћење рада ЈУРА-е.

Контролно вредновање ревидоване стратегије развоја општине Осмаци проводи се након 3 године за секторске планове, док ће се финално вредновање ревидоване Стратегије провести након 2020. године.

Преглед основних активности и одговорности за имплементацију Стратегије развоја општине Осмаци

Основне улоге и одговорности за имплементацију , праћење, вредновање и извјештавање		
Активности ^(*)	Надлежност (ко?)	Рок (оквирно)
Дефинисање приоритета за <u>наредну годину</u> на основу стратешко-програмских докумената и израда Плана имплементације (1+2)	Иницијатор и власник процеса: Координатор општинског развојног тима (ОРТ) (Виши стручни сарадник за развој) Носиоци и учесници у процесу: Начелници надлежних одјељења општинске управе (ОУ) Кабинет начелника, Чланови ОРТ и службеници ОУ	Први квартал текуће године (по роковима из ентитетских Закона о буџету)
Припрема планова служби за <u>наредну годину</u> , укључујући пројекте из Стратегије развоја и редовне послове	Иницијатор и власник процеса: Начелници надлежних одјељења ОУ Носиоци и учесници: Координатор ОРТ-а Виши стручни сарадник за развој	01.09-30.09. текуће године
Припрема обједињеног Годишњег плана рада општинске управе (за <u>наредну годину</u>)	Иницијатор и власник процеса: Начелник општине и Координатор ОРТ-а Носиоци и учесници у процесу: Колегијум начелника општине	01.10-31.12. текуће године
Укључивање стратешких пројеката и мјера у план буџета за <u>наредну годину</u>	Иницијатор и власник процеса: Начелник Одјељења за привреду, финансије и друштвене дјелатности Носиоци и учесници процеса: Координатор ОРТ-а (Виши стручни сарадник за развој) Колегијум начелника општине	01-31.10 (први нацрт); 01-30.11 (други нацрт) 01-15.12 (трећи нацрт) текуће године
Усклађивање планова рада одјељења и годишњег плана општинске управе са усвојеним Буџетом за <u>наредну годину</u>	Иницијатор и власник процеса: Координатор ОРТ-а Носиоци и учесници процеса: Начелници одјељења Колегијум начелника општине	05-15. јануар наредне године
Усвајање обједињеног Годишњег плана рада општинске управе за <u>наредну годину од стране Скупштине општине</u>	Иницијатор и власник процеса: Колегијум начелника Носиоци и учесници у процесу: Координатор ОРТ-а	31. јануар наредне године
Припрема календара за праћење реализације Годишњег плана рада општинске управе	Иницијатор и власник процеса: Координатор ОРТ-а Носиоци и учесници процеса: Остали службеници општинске управе	31 јануар наредне године

	(ОУ)и ОРТ-а	
Разрада пројеката	Иницијатор и власник процеса: Координатор ОРТ-а Носиоци и учесници процеса: Остали службеници ОУ и ОРТ-а Надлежна одјељења	Континуирано
Праћење екстерних извора финансирања	Иницијатор и власник процеса: Координатор РТ-а Носиоци и учесници процеса: Надлежна одјељења Остали службеници ОУ и ОРТ-а	Континуирано
Праћење провођења Плана имплементације стратегије	Иницијатор и власник процеса: Координатор ОРТ-а Носиоци и учесници процеса: Остали службеници ОУ и ОРТ-а Начелници одјељења	Континуирано
Праћење имплементације и израда извјештаја о реализацији годишњих планова рада служби	Иницијатор и власник процеса: Начелници одјељења Носиоци и учесници процеса: Колегијум начелника општине Координатор ОРТ-а Остали службеници ОУ и РТ-а	Мјесечно: Колегиј начелника Полугодишње: До 31. јула (за првих 6 мјесеци текуће године) Годишње: До 28. фебруара (за претходну годину)
Укључивање Партнерске групе у праћење имплементације стратегије	Иницијатор и власник процеса: Координатор ОРТ-а(Виши стручни сарадник за развој) Носиоци и учесници у процесу: Остали службеници ОУ И ОРТ-а Партнерска група/Општински развојни тим	Први састанак ПГ-а: До 28. фебруара (за претходну годину) Други састанак ПГ-а: До 31. јул (за првих 6 мјесеци текуће године)
Израда Годишњег извјештаја о реализацији стратегије развоја	Иницијатор и власник процеса: Координатор ОРТ-а Носиоци и учесници у процесу: Остали службеници ОУ и ОРТ Начелници одјељења	До 28. фебруара. Текуће године у односу на ону претходну годину (за коју се припрема извјештај)
Припрема, разматрање и вредновање извјештаја о реализацији Годишњег плана рада општинске управе	Иницијатор и власник процеса: Координатор ОРТ-а Носиоци и учесници процеса: Начелници одјељења Колегијум начелника ЈЛС	До 15. априла Текуће године у односу на претходну (за коју се припрема извјештај)
Усвајање и објављивање	Иницијатор и власник процеса:	Најкасније до 31.

<p>Годишњег извјештаја о реализацији Годишњег плана рада општинске управе</p>	<p>Начелник ЈЛС Носиоци и учесници процеса: Скупштина општине</p>	<p>маја, наредне године у односу на ону за коју се припрема извјештај</p>
<p>Остале важне активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Редовно ажурирање веб странице ЈЛС у домену информација које се односе на развојне активности ▪ Редовни контакти са вишим нивоима власти ▪ Успостављање и унапријеђење међуопштинске сарадње 	<p>Иницијатор и власник процеса: Координатор ОРТ-а Носиоци и учесници: Начелници одјељења, ОРТ и остали службеници општинске управе у складу са својим надлежностима и одговорностима</p>	<p>Континуирано</p>

П Р И Л О З И

Прилог 1: Интегрисани преглед ревидоване стратегије развоја општине Осмаци 2017-2020

Веза са стратешким и секторским циљем и програмом	Пројекат/мјера	Укупни очекивани исход пројекта/мјере	Извори финансирања		
			Буџет	Екстерни извори	Укупно
1. Стратешки циљ	1 УНАПРИЈЕДИТИ ОДРЖИВОСТ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА				
1.1. Секторски циљ	1.1. Повећати искориштеност пољопривредних потенцијала и одрживост пољопривредних газдинстава на подручју општине	Очекивани секторски исход	<p>До 2020. године, повећана годишња производња јагодичастог воћа за 18 тона у односу на 2017.</p> <p>До 2020. године, повећана производња коштичавог воћа за 20 т у односу на 2017.</p> <p>До 2020. године, одржана производња млијека на нивоу од 912.500 л годишње и производња говеђег меса на нивоу 300 тона годишње</p> <p>До 2020. године на 185 ха заштићеног пољопривредног земљишта од поплава нема пријављених штета од поплава</p> <p>Повећан број регистрованих пољопривредних газдинстава за 20% до 2020. године у односу на 2016. годину</p>	Индикатори секторског циља	<ul style="list-style-type: none"> Количина произведеног јагодичастог воћа на нових 1,5 ха годишње (т) Количина произведеног коштичавог воћа на нових 5000 стабала годишње (т) Годишња производња млијека (л) Годишња производња говеђег меса (кг) Износ пријављених штета од поплава на подручју уређених корита ријека Број регистрованих пољопривредних газдинстава у пољопривреди

ПРОГРАМ 1.1.1 Подршка пољопривредној производњи и организовање откупа					
1.1.1. Програм	П 1.1.1.1. Унапређење воћарске производње	<ul style="list-style-type: none"> Одржано мин 80% засада новозасађеног јагодичастог воћа до 2020. године 	20.000	0	20.000
	П 1.1.1.2. Унапређење сточарске производње	<ul style="list-style-type: none"> Одржан здрав сточни фонд од 250 музних грла до 2020. године Одржан здрав сточни фонд у просјеку од 500 немужних грла годишње 	40.000	0	40.000
	П 1.1.1.3. Развој пластеничке производње	<ul style="list-style-type: none"> До 2020. године у потпуности одржана пластеничка производња у новододјељеним пластеницима 	40.000	0	40.000
	П 1.1.1.4 Едукација пољопривредних произвођача	<ul style="list-style-type: none"> До 2020. године повећане укупне засађене површине (поврћем и воћем) на подручју општине за 12,2 ха у односу на 2016. годину 	8.000	0	8.000
	П 1.1.1.5 Формирање удружења произвођача малина	<ul style="list-style-type: none"> Удружење малинара окупило око 50 произвођача малина до 2020. године 	20.000	0	20.000
1.1.2. Програм	ПРОГРАМ 1.1.2 Уређење пољских путева				
	П 1.1.2.1. Уређење пољских путева	<ul style="list-style-type: none"> До 2020. године, повећано задовољство пољопривредника на циљном подручју 	15.000	0	15.000

		приступним пољским путевима према пољопривррдним парцелама за мин 2 оцјене у односу на 2017. годину			
	П 1.1.2.2. Изградња моста на Спречи од Шараца ка Матковцу	<ul style="list-style-type: none"> До 2020. године, повећано задовољство пољопривредника на циљном подручју приступним путевима према пољопривредним парцелама за мин 2 оцјене у односу на 2017. годину 	0	30.000	30.000
	ПРОГРАМ 1.1.3 Уређење корита ријека која угрожавају пољопривредне површине				
1.1.3. Програм	П 1.1.3.1 Уређење корита Мраморске ријеке на релацији Шехер - ушће у Спречу	<ul style="list-style-type: none"> До 2020. године на 35 хектара пољопривредног земљишта на подручју Шехера нема забиљежених поплава 	5.000	15.000	20.000
	П 1.1.3.2. Уређење корита Папраћке ријеке на релацији Сарићи-ушће у Спречу	<ul style="list-style-type: none"> До 2020. године на 15 хектара пољопривредног земљишта на подручју Сарића нема забиљежених поплава 	10.000	0	10.000
	П 1.1.3.3. Уређење корита Сајтовске ријеке на релацији Сајтовићи-ушће у Спречу	<ul style="list-style-type: none"> До 2020. године на 25 хектара пољопривредног земљишта на подручју Сајтовића нема забиљежених поплава 	2.000	0	2.000
	П 1.1.3.4. Уређење корита ријеке	<ul style="list-style-type: none"> До 2020. године на 45 	5.200	20.800	26.000

	Мале Спрече (Пандури-Врело)	хектара пољопривредног земљишта на подручју Пандури-Врело нема забиљежених поплава			
	П 1.1.3.5. Уређење корита ријеке Спрече на релацији Вилчевићи-Осмаци	<ul style="list-style-type: none"> До 2020. године на 65 хектара пољопривредног земљишта на подручју Билчевићи-Осмаци нема забиљежених поплава 	6.000	24.000	30.000
1.2. Секторски циљ	1.2. Ојачати капацитете за подршку инвестицијама	Очекивани секторски исходи	Нема примљених притужби предузетника и грађана на пружање услуга шалтер сале почевши од 2017. године	Индикатори секторског циља	<ul style="list-style-type: none"> Број регистрованих притужби предузетника и грађана на рад општинских службеника за пружање услуга
			Од 2018. до 2020. године, мин 6 пројеката припремљених у складу са ЕУ захтјевима који су аплицирани за донаторска средства су задовољили административне услове		<ul style="list-style-type: none"> Број пријављених пројектних апликација на позиве донатора које су прошле административне захтјеве
			Повећан број издатих грађевинских дозвола у складу са спроведбеном просторно-планском документацијом за 10% до 2020. године у односу на 2017. годину		<ul style="list-style-type: none"> Број издатих грађевинских дозвола за пословне објекте
			Мин 1 уговорени инвеститор за пословну зону до краја 2020. године		<ul style="list-style-type: none"> Број уговора са инвеститорима у пословну зону
1.2.1. Програм	Програм: 1.2.1.1. Успостављена Шалтер сала за пружање услуга у згради Општине Осмаци				

	П 1.2.1.1. Успостављена Шалтер сала за пружање услуга у згради Општине Осмаци	<ul style="list-style-type: none"> Од 2017. године, успостављања шалтер сале, сви примљени захтјеви подузетника и грађана за услугама путем шалтер сале ријешени у предвиђеном року 	2.000	13.000	15.000
	П 1.2.1.2. Организовање обуке за писање пројеката и управљање пројектним циклусом, према стандардима ЕУ	<ul style="list-style-type: none"> Мин 25 пројеката припремљена у складу са ЕУ захтјевима за привлачење донаторских средстава до краја 2020. године 	2.000	0	2.000
	П 1.2.1.3. Израда регулационог плана за насељено мјесто Цапарде	<ul style="list-style-type: none"> Јавности доступне информације о дефинисаним условима за пројектовање и грађење нових објеката, доградњу и надоградњу објеката на подручју МЗ Цапарде до 2019. године 	15.000	0	15.000
	П 1.2.1.4. Развој пословне зоне – фаза извођење инфраструктуре и уређење терена	<ul style="list-style-type: none"> Понуда за инвеститоре од 2 ха земљишта са инфраструктуром за мини пословну зону расположива од краја 2018. године 	30.000	0	30.000
УКУПНО ЗА ЕКОНОМСКИ СЕКТОР			220.200	102.800	323.000

2. Стратешки циљ	2 ПОБОЉШАН КВАЛИТЕТ ДРУШТВЕНИХХ САДРЖАЈА И ЖИВОТНИХ УСЛОВА				
2.1. Секторски циљ	2.1. Унаприједити систем социјалне и здравствене заштите	Очекивани секторски исходи	Повећан број пружених интервенција примарне здравствене заштите у амбуланти породичне медицине Осмаци за 10% у односу на 2016. годину	Индикатори секторског циља	<ul style="list-style-type: none"> • Број пружених интервенција примарне здравствене заштите у амбуланти Осмаци центар
			Постигнуто задовољство корисника услуга Центра за социјални рад до 2020. године		<ul style="list-style-type: none"> • Просјечна оцјена задовољства корисника услуга Центра за социјални рад
			Стамбено збринуте социјално угрожене породице задовољне условима живота до 2020. године		<ul style="list-style-type: none"> • Просјечна оцјена задовољства стамбено збринутих социјално угрожених породица путем пројектних интервенција
2.1.1. Програм	Програм: 2.1.1.1. Опремање амбуланте породичне медицине и асфалтирање приступног пута				
	П 2.1.1.1. Опремање амбуланте породичне медицине и асфалтирање приступног пута	<ul style="list-style-type: none"> • Амбуланта породичне медицине у центру Осмака у новом објекту почела са радом у 2017. години 	20.000	0	20.000
	П 2.1.1.2. Стамбено збрињавање социјално угрожених породица	<ul style="list-style-type: none"> • До 2020. године, смањен број стамбено незбринутих особа као социјалне категорије на подручју општине за 40% у односу на 2016. годину 	40.000	0	40.000

	П 2.1.1.3. Оснивање Центра за социјални рад	<ul style="list-style-type: none"> Мин 100 особа добило адекватну помоћ психолога преко успостављеног Центра за социјални рад почевши до краја 2020. године 	40.000	0	40.000
2.2. Секторски циљ	2.2. Повећати квалитет спортских и културних садржаја	Очекивани секторски исходи	До 2020. године повећан број посјетилаца културних манифестација и садржаја за 150% у односу на 2017. годину	Индикатори секторског циља	• Број посјетилаца културних манифестација
			До 2020. године организовано најмање 10 званичних туристичких посјета у просјеку годишње културно-историјским локалитетима на подручју општине		• Број организованих туристичких посјета културно-историјским садржајима годишње
			До 2020. године повећан број посјетилаца спортских догађаја и активности на територији општине за 100% у односу на 2017. годину		• Број посјетилаца спортских манифестација
			Остварено задовољство грађана пратећом инфраструктуром за јавни превоз на нивоу мин 3,5 након успостављања аутобуске станице и уређења стајалишта		• Просјечна оцјена задовољства грађана пратећом инфраструктуром за јавни превоз
			До 2020. године, повећано задовољство грађана радом опремљених мјесних заједница за мин 1 оцјену у односу на оцјену прије опремања		• Просјечна оцјена задовољства грађана радом мјесних заједница прије и после опремања

			Поднесена апликација за средства за уређење платоа испред мултифункционалног објекта (општина, полиција, амбуланта) код минимално 2 донатора до 2018. године		• Број потврда о предаји апликације
2.2.1. Програм	ПРОГРАМ 2.2.1 Изградња капацитета у области развоја спорта				
	П 2.2.1.1. Изградња централног фудбалског стадиона у Осмацима	• Стадион за ФК Осмаци користи мин 47 чланова Клуба од 2019. године	20.000	0	20.000
	П 2.2.1.2. Изградња спортских игралишта за дјецу и за рекреацију	• До 2020. године школска дјеца мин 3 мјесне заједнице се редовно викендима окупљају рекреативно на уређеним спортским теренима	40.000	0	40.000
	П 2.2.1.3. Подршка спортским клубовима на подручју општине	• До 2020. године, повећан број наступа клубова на спортским такмичењима и манифестацијама за 10% у односу на 2016. годину	14.000	0	14.000
2.2.2. Програм	ПРОГРАМ 2.2.2 Јачање организација у области културе и заштита историјског наслеђења				
	П 2.2.2.1. Подршка организовању културних манифестација и садржаја на подручју општине	• Организовано мин 2 културне манифестације годишње у Дому културе до 2020. године	24.000	0	24.000
	П 2.2.2.2. Набавка потребне опреме за културно-умјетничка друштва и секције при основним школама	• Реализовано мин 5 наступа годишње до 2020. године	4.000	0	4.000

	П 2.2.2.3. Набавка књижног фонда за Библиотеку у Осмацима	<ul style="list-style-type: none"> • Повећан број задуживања књига за 20% у односу на 2016. годину 	4.000	0	4.000
	П 2.2.2.4. Уређење археолошког локалитета " Градина" у Мраморку	<ul style="list-style-type: none"> • Културно-историјска баштина локалитета Градина редовно промовисани на веб страницама Општине и Туристичке организације од 2020. године 	6.000	14.000	20.000
	П 2.2.2.5. Уређење археолошког локалитета " Жаркуља" у Сајтовићима	<ul style="list-style-type: none"> • Културно-историјска баштина локалитета Жаркуља редовно промовисана на веб страницама Општине и Туристичке заједнице од 2018. године 	3.000	0	3.000
	П 2.2.2.6. Изградња спомен обиљежја солунским добровољцима из првог свјетског рата	<ul style="list-style-type: none"> • Солунско спомен обиљежје за промоцију учешћа бораца са подручја Осмака у првом свјетском рату редовно промовисано на веб страницама Општине и Туристичке заједнице од краја 2019. године 	3.000	0	3.000
	П 2.2.2.7. Израда туристичке и друге сигнализације на подручју општине	<ul style="list-style-type: none"> • До 2020. године, на 100% циљног подручја општине очувана туристичка и друга сигнализација за информисаност становника, посјетилаца и туриста о правцима кретања према жељеним дестинацијама 	4.000	0	4.000
2.2.3. Програм	ПРОГРАМ 2.2.3 Побољшање услова за јавни превоз и јавне услуге				

	П 2.2.3.1. Изградња мини аутобуске станице са надстрешницом у центру Осмака	<ul style="list-style-type: none"> У 2020. години повећан број корисника јавног превоза за 10% у односу на 2019. годину 	0	20.000	20.000
	П 2.2.3.2. Изградња настрешница за путнике на аутобуским стајалиштима	<ul style="list-style-type: none"> У 2020. години повећан број корисника јавног превоза за 10% у односу на 2019. годину 	0	15.000	15.000
	П 2.2.3.3. Материјално опремање мјесних заједница	<ul style="list-style-type: none"> Примљено просјечно годишње мин 10 поднесених пројеката за развој путем МЗ-а Осмаца, Цапарде и Борогово од 2018. до 2020. године 	5.000	0	5.000
	П 2.2.3.4. Израда идејног рјешења уређења ужег дијела центра Осмака	<ul style="list-style-type: none"> Израђен пуни пројектни приједлог за аплицирање у 2017. години за уређење платоа испред зграде општине 	2.000	0	2.000
2.3. Секторски циљ	2.3. Побољшати квалитет у сектору образовања	Очекивани секторски исходи	До 2020. године, укупно мин 60 дјеце прошло предшколски одгој (15 просјечно годишње)	Индикатори секторског циља	<ul style="list-style-type: none"> Број ученика предшколског одгоја у периоду од оснивања до 2020. године
			До 2020. године постигнуто задовољство ученика и наставника хигијенским условима у основним школама на подручју општине		<ul style="list-style-type: none"> Просјечно задовољство ученика и наставника хигијенским условима у ОШ
			До 2020. године, смањен број изостанака са наставе у школама на подручју општине за 20% у односу на 2016. годину		<ul style="list-style-type: none"> Број изостанака у школама на подручју општине

		До 2020. године, мин 6 особа које су завршиле приправнички стаж је запослено		<ul style="list-style-type: none"> • Број особа са одрађеним приправничким стажом након 2017. године које су се запослиле до 2020. године 	
		Сва подржана талентована дјеца уписала жељено средње образовање до 2020. године		<ul style="list-style-type: none"> • Број талентоване подржане дјеце коај су уписала жељене средње школе 	
ПРОГРАМ 2.3.1. Побољшање услова у образовним установама					
2.3.1. Програм	П 2.3.1.1. Материјално техничко опремање за предшколски одгој при постојећим школама	<ul style="list-style-type: none"> • До 2020. године одржана доступност предшколског образовања за дјецу са подручја општине континуираним годишњим уписом дјеце у оквиру 2 подручне школе ОШ Алекса Шантић 	11.000	0	11.000
	П 2.3.1.2. Реконструкција санитарних чворова у Основној школи у Осмацима	<ul style="list-style-type: none"> • Санитарни чворови у ОШ Осмаци употпуности задовољавају основне хигијенско-техничке нормативе са новим санитарнијама од 2018. године 	6.000	0	6.000
	П 2.3.1.3. Реконструкција санитарних чворова у Основној школи у Цапардама	<ul style="list-style-type: none"> • Санитарни чворови у ОШ Цапарде употпуности задовољавају основне хигијенско-техничке нормативе са новим санитарнијама од 2019. године 	5.000	0	5.000

ПРОГРАМ 2.3.2. Подршка школовању и стицању приправничког стажа					
2.3.2. Програм	П 2.3.2.1. Субвенционисање превоза за ученике основних и средњих школа	<ul style="list-style-type: none"> Сва дјеца из социјално угрожених категорија имају обезбјеђен јавни превоз у/из школе у периоду 2017.-2020. 	88.000	0	88.000
	П 2.3.2.2. Организовање приправничког и волонтерског рада ради стицања услова за полагање стручног испита	<ul style="list-style-type: none"> 7 особа годишње у просјеку завршило приправнички стаж у периоду 2017.-2020. 	40.000	0	40.000
	П 2.3.2.3. Подршка талентованој дјечи	<ul style="list-style-type: none"> До 2020. година, мин 12 дјеце остварило додатне бодове за упис у средње школе 	4.000	0	4.000
2.4. Секторски циљ	2.4. Побољшати мобилност становника	Очекивани секторски исходи	До 2020 године повећано задовољство становника путном инфраструктуром за мин 1 оцјену у односу на период прије реализације Програма реконструкције локалних путева	Индикатори секторског циља	<ul style="list-style-type: none"> Разлика оцјена задовољства становника путном инфраструктуром прије и после реконструкције/асфалтирања путева
			Смањен број саобраћајних незгода на подручју општине за 20% у 2020. години у односу на 2016. годину		<ul style="list-style-type: none"> Број саобраћајних незгода
ПРОГРАМ 2.4.1. Реконструкција локалних путева					
2.4.1. Програм	П 2.4.1.1. Реконструкција пута Осмаци центар - Сацевац	<ul style="list-style-type: none"> Обезбјеђена проходност реконструисане дионице током цијеле године (без регистрованих непроходности како у љетном тако и у зимском периоду) од краја 2020. године 	20.000	20.000	40.000

<p>П 2.4.1.2. Реконструкција пута Спреча -Осмаци</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Обезбјеђена проходност реконструисане дионице током цијеле године (без регистрованих непроходности у зимском периоду) од 2019. године 	<p>0</p>	<p>150.000</p>	<p>150.000</p>
<p>П 2.4.1.3. Реконструкција пута Саџевац - Врело</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Обезбјеђена проходност реконструисане дионице током цијеле године (без регистрованих непроходности како у љетном тако и у зимском периоду) од 2020. године 	<p>30.000</p>	<p>0</p>	<p>30.000</p>
<p>П 2.4.1.4. Реконструкција пута Смиљанићи - Вукићи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Обезбјеђена проходност реконструисане дионице током цијеле године (без регистрованих непроходности како у љетном тако и у зимском периоду) од 2018. године 	<p>10.000</p>	<p>0</p>	<p>10.000</p>
<p>П 2.4.1.5. Чишћење и одржавање зелених површина у путном појасу приоритетних локалних путева на подручју општине</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Обезбјеђена проходност реконструисане дионице током цијеле године (без регистрованих непроходности како у љетном тако и у зимском периоду) од 2020. године 	<p>20.000</p>	<p>0</p>	<p>20.000</p>

ПРОГРАМ 2.4.2. Асфалтирање путева					
2.4.2. Програм	П 2.4.2.1. Асфалтирање локалног пута у насељеном мјесту Косовача	<ul style="list-style-type: none"> Обезбјеђена проходност асфалтиране дионице током цијеле године (без регистрованих непроходности како у љетном тако и у зимском периоду) од 2020. године 	0	50.000	50.000
	П 2.4.2.2. Асфалтирање локалног пута Ребићи-Ракино Брдо	<ul style="list-style-type: none"> Обезбјеђена проходност асфалтиране дионице током цијеле године (без регистрованих непроходности како у љетном тако и у зимском периоду) од 2020. године 	0	20.000	20.000
	П 2.4.2.3. Асфалтирање пута у Вилчевићима	<ul style="list-style-type: none"> Обезбјеђена проходност асфалтиране дионице током цијеле године (без регистрованих непроходности како у љетном тако и у зимском периоду) од 2020. године 	0	20.000	20.000
УКУПНО ЗА ДРУШТВЕНИ СЕКТОР			463.000	309.000	772.000

3. Стратешки циљ		3. ОЧУВАТИ ЕКОЛОШКИ ЗДРАВУ ЗАЈЕДНИЦУ			
3.1. Секторски циљ	3.1. Побољшати систем управљања отпадом	Очекивани секторски исходи	До 2020. године смањена загађеност дивљим и привременим депонијама за мин 50% у односу на 2016. годину	Индикатори секторског циља	• Број загађених локација дивљим и привременим депонијама
			Остварен редован приход од продаје мин 10 т корисног отпада на годишњем нивоу од 2018. године		• Приход од продаје корисног отпада (KM)
3.1.1. Програм	ПРОГРАМ 3.1.1 Санација депонија и раздвајање корисног отпада				
	П 3.1.1.1. Чишћење и санација дивљих депонија	• На подручју 10 санираних дивљих депонија нису забиљежена нова одлагања отпада након санирања до краја 2020. године	10.000	0	10.000
	П 3.1.1.2. Санација привремене депоније Црни Врх	• На санираном подручју привремене депоније Црни Врх нису забиљежена нова одлагања отпада након санирања до краја 2018. године	0	50.000	50.000
	П 3.1.1.3. Селективно прикупљање отпада (пилот пројекат) и зградња зелених отока	• Прикупљено мин 10 т корисног отпада просјечно годишње почевши од 2018. године	8.000	0	8.000
	П 3.1.1.4. Едукација становништва из области управљања чврстим отпадом	• Мин 40 домаћинстава примјењује селективно прикупљање отпада у својим домаћинствима до 2020. године	6.000	0	6.000

3.2. Секторски циљ	3.2. Унаприједити систем заштите од клизишта и заштите природних ресурса	Очекивани секторски исходи	До 2020. године, нису забиљежене нове штете од клизишта на санираним локацијама	Индикатори секторског циља	• Износ штета од нових клизишта на санираним локацијама
			Одржан ниво шумског фонда на 1 ха пошумљене површине до 2020. године		• Новопошумљена површина на којој је одржан шумски фонд
			До 2020. године, повећан број риболоваца са подручја општине за 10% у односу на 2017. годину		• Број риболоваца на подручју општине
			Од 2020. године нема забиљежених минских несрећа на подручју Хајваза		• Број минских несрећа на очишћеном подручју
		До 2020. године остварен просјечни број посјета излетника и љубитеља природе од 500 посјета годишње у сезони	• Просјечан број посјета излетника и љубитеља природе излетиштима		
3.2.1. Програм	ПРОГРАМ 3.2.1. Санација клизишта				
	П 3.2.1.1. Санација три клизишта у насељеном мјесту Косовача	• На санираном локалитету нису забиљежена нова клизишта која угрожавају путну комуникацију и мобилност становништва насељеног мјеста Косовача од краја 2018. године	2.000	0	2.000
	Р 3.2.1.2. Санација два клизишта на локалитету Црни врх	• На санираном локалитету нису забиљежена нова клизишта која угрожавају подручје саниране привремене депоније од краја 2019. године	2.000	0	2.000

	P 3.2.1.3. Санација клизишта у насељеном мјесту Борогово	<ul style="list-style-type: none"> • На санираном локалитету клизишта нису забиљежена нова клизишта која угрожавају путну комуникацију и мобилност становништва насељеног мјеста Борогово од краја 2018. године 	2.000	0	2.000
	P 3.2.1.4. Санација клизишта у насељеном мјесту Сајтовићи	<ul style="list-style-type: none"> • На санираном локалитету клизишта нису забиљежена нова клизишта која угрожавају путну комуникацију и мобилност становништва насељеног мјеста Сајтовићи дод краја 2018. године 	5.000	0	5.000
	P 3.2.1.5. Санација клизишта у насељеном мјесту Пантелићи	<ul style="list-style-type: none"> • На санираном локалитету клизишта нису забиљежена нова клизишта која угрожавају путну комуникацију и мобилност становништва насељеног мјеста Пантелићи од краја 2020. године 	0	50.000	50.000
	P 3.2.1.6. Санација клизишта у насељеном мјесту Осмаци-Калајцићи	<ul style="list-style-type: none"> • На санираном локалитету клизишта нису забиљежена нова клизишта која угрожавају путну комуникацију и мобилност становништва насељеног мјеста Калајцићи од краја 2017. године 	2.000	0	2.000

ПРОГРАМ 3.2.2. Заштита природних ресурса					
3.2.2. Програм	П 3.2.2.1. Порибљавање ријеке Спрече	<ul style="list-style-type: none"> До 2020. године организована мин 1 манифестација/ такмичење у области спортског риболова 	2.500	0	2.500
	П 3.2.2.2. Акција пошумљавања	<ul style="list-style-type: none"> 2500 посађених садница дрвета очувано до 2020. године 	0	2.500	2.500
	П 3.2.2.3. Чишћење минираних површина од преосталих експлозивних средстава	<ul style="list-style-type: none"> 15 ха деминираног земљишта приведено намјени (12 ха деминираног земљишта приведено намјени шумског земљишта и 3 ха деминираног земљишта приведено намјени пољопривредног земљишта) 	7.500	0	7.500
	П 3.2.2.4. Уређење излетишта на Ријеци Спречи испод Куле	<ul style="list-style-type: none"> Нова излетничка локација редовно промовисана путем општинске веб странице почевши од 2020. године 	6.000	0	6.000
3.3. Секторски циљ	3.3. Побољшати снабдијевање комуналним услугама и унаприједити енергетску ефикасност	Очекивани секторски исходи	Обезбјеђено редовно контролисање квалитета воде за пиће у свим јавним водоводима на подручју општине до краја 2020. године	Индикатори секторског циља	<ul style="list-style-type: none"> Број контролисања параметара квалитета воде годишње у свим јавним водоводима
			Од 2020. године, укинута 50 септичких јама на подручју општине		<ul style="list-style-type: none"> Број укинутих септичких јама
			Смањен износ трошкова за гријање јавних објеката на којима су примјењене мјере ЕЕ за око 20% до 2020. године		<ul style="list-style-type: none"> Износ трошкова за гријање јавних објеката на којима су примјењене мјере ЕЕ

ПРОГРАМ 3.3.1. Унапријеђење водоснабдијевања и канализације					
3.3.1. Програм	П 3.3.1.1. Реконструкција локалног водовода за насељена мјеста Ракино Брдо-Зелина	• Обезбјеђено континуирано снабдијевање (без редукција) водом становника МЗ Ракино Брдо и Зелина од краја 2017. године	0	30.000	30.000
	П 3.3.1.2. Изградња локалног водовода за насељена мјест Кулина и Црни врх	• Обезбјеђено континуирано снабдијевање (без редукција) водом становника МЗ Кулина и насеља Црни брх од краја 2018. године	0	130.000	130.000
	П 3.3.1.3. Изградња и реконструкција локалног водовода за насељено мјесто Косовача	• Обезбјеђено континуирано снабдијевање (без редукција) водом становника МЗ Косовача од 2019. године	0	4.000	4.000
	П 3.3.1.4. Реконструкција локалног водовода за насељено мјесто Хајвази	• Обезбјеђено континуирано снабдијевање (без редукција) водом становника МЗ Хајвазе од 2020. године	0	30.000	30.000
	П 3.3.1.5. Реконструкција локалног изворишта у Борогову за водоснабдијевање насељеног мјеста Шарци	• Обезбјеђено континуирано снабдијевање (без редукција) водом становника МЗ Шарци од 2020. године	0	5.000	5.000
	П 3.3.1.6. Реконструкција изворишта Млаковац	• Обезбјеђено снабдијевање становника МЗ Цапарди водом (без редукција) са изворишта Млаковац и прелазак са снабдијевања са изворишта „Студенац“ од 2020. године	0	20.000	20.000

	П 3.3.1.7 Изградња колектора за прикупљање фекалних вода за канализациону мрежу у насељеном мјесту Осмаци центар	<ul style="list-style-type: none"> Прикључено око 50 домаћинстава са подручја центра Осмака на канализациону мрежу 2020. године 	0	30.000	30.000
ПРОГРАМ 3.3.2 Унапријеђење енергетске ефикасности					
3.3.2. Програм	П 3.3.2.1 Спровођење мјера енергетске ефикасности на згради општине Осмаци	<ul style="list-style-type: none"> Након примјене ЕЕ мјере, смањена количина утрошених чврстих енергената за гријање јавног објекта зграде Општине Осмаци за око 20% до краја 2019. године 	40.000	160.000	200.000
	П 3.3.2.2 Спровођење мјера енергетске ефикасности на објекту Основне школе „ Алекса Шантић“ у Осмацима	<ul style="list-style-type: none"> Након примјене ЕЕ мјере, смањена количина утрошених чврстих енергената за гријање јавног објекта ОШ Алекса Шантић за око 20% од 2020. године 	0	200.000	200.000
УКУПНО ЗА ДРУШТВЕНИ СЕКТОР			93.000	711.500	804.500

Прилог 2: Алат за кохерентност и дефиниције варијабли за праћење



OSMACI_Alat_zakoherentnosti_savarij

Прилог 3: План имплементације за 3 године (1+2)



IFP Opštine Osmaci
za period 2017-2019

Прилог 4: Пројектни концепти



PROJEKTI_KONCEP
TI_Osmaci.rar

Прилог 5: Процјена могућности финансирања приоритета ревидоване развојне стратегије општине Осмаци (2017-2020)

Осврт на финансирање током претходног периода имплементације стратегије: На основу података припремљених за евалуацију имплементације развојне стратегије Општине Осмаци утврђено је да је током периода 2011.-2014. године **од укупно планираних (плановима имплементације) 5.352.104,00 КМ реализирано је 2.176.784,47 КМ или 40,67 %**. У структури планова било је предвиђено да се из буџета финансира 10 % а из екстерних извора 90 %. Међутим, **структура реализираних средстава је разликује се у односу на иницијални план, тако да је 85 % остварено из вањских извора а 15 % из буџета**. Када је ријеч о структури финансирања по секторима развоја плановима имплементације за 2013 и 2014. годину (за 2011 и 2012. годину не посједујемо обрађене податке) је било предвиђено да се **за сектор економског развоја издвоји 38 %, за друштвени сектор 13 % а за сектор заштите животне средине 49 %**. Због лоше економске ситуације која је утицала на смањен обим реализације средстава као и због прерасподјеле средстава између сектора, **за економски сектор је издвојено 58 %, за сектор друштвеног развоја 24 % те за сектор заштите животне средине 18%**.

Образложење прогнозе средстава за период 2017.-2020. године: Прогноза финансирања развојне стратегије за период 2017. -2020. године припремљена је узимајући у обзир тренд издвојених средстава у периоду 2011.-2015. године, те плана буџета за 2016. годину, очекивана допунска средства из осталих екстерних извора и ограничења у погледу акумулираних обавеза и задужености као и других ризика.

У периоду 2011.-2014. године, за имплементацију стратегије се укупно издвојило 2.176.784 КМ из буџетских и екстерних извора, и то **просјечно око 544.196 КМ годишње**. Из буџета је издвојено укупно 407.086 КМ, годишње у просјеку 101.771 КМ, из екстерних извора 1.779.780 КМ, просјечно 444.945 КМ годишње. Мада коначни подаци о издвајању за имплементацију стратегије у 2015. години нису још познати, на основу оперативних евиденција, из буџета је до сада издвојено 226.728 КМ те из екстерних извора 394.755 КМ. Ови подаци указују да током 2015. године дошло до значајних измјена тренда реализације издвајања за финансирање стратегије у односу на претходне године.

У погледу плана буџета за 2016. годину, за имплементацију стратегије је оквирно предвиђено 732.000,00 КМ.

Када је ријеч о финансијском стању општине Осмаци, **акумулиране обавезе су око 700.000, 00 КМ**. За сервисирање кредитних обавеза у наредних 2 године ће бити потребно годишње издвајати око 72.000, 00 КМ. У погледу осталих могућих финансијских обавеза које могу утицати на могућности финансирања развојне стратегије највиши ризик се односи на измирење приспјелих неизмирених обавеза према добављачима као и неизмирене обавезе према радницима Општинске управе.

Прогноза је припремљена путем консултација³ кључних чланова Развојног тима и Одјељења за финансије те је усаглашена са начелником општине Осмаци. Прогноза је ће бити кориштена као полазна основа за припрему секторских планова ревидиране развојне стратегије ЈЛС.
Збирни финансијски оквир имплементираних пројеката у периоду 2011.-2016. година, по изворима финансирања

Година	2016*	2015	2014	2013	2012*	2011
Буџет Општине	128.000,00	226.728,59 KM	59.500,00 KM	69.250,00 KM		178.336,80
Екстерни извори	604.000,00	394.755,53 KM	518.854,00 KM	406.624,00 KM		580.866,80
Укупно	732.000,00	621.484,12 KM	568.271,12 KM	475.874,00 KM	373.436,12 KM	759.203,56 KM

Напомена: За 2016. годину извори финансирања су наведени на основу плана имплементације, а за 2012. годину не посједујемо обрађене податке о изворима финансирања

Преглед по главним изворима финансирања за период 2017.-2020. године

Извори финансирања локалне развојне стратегије	Оквирна процјена по годинама				УКУПНО (у KM)
	2017	2018	2019	2020	
Из буџета Општине (у KM)	234.200,00	209.500,00	212.000,00	124.000,00	779.700,00
Екстерни извори (<i>кредити, ентитет, држава, јавна предузећа и приватни извори</i>) (у KM)	278.300,00	184.000,00	197.500,00	340.000,00	999.800,00
Екстерни извори (<i>ИПА, донатори и остало</i>) (у KM)	-	-	-	120.000,00	120.000,00
УКУПНО (у KM)	512.500,00	393.500,00	439.500,00	554.000,00	1.899.500,00

Приједлог оквирне расподеле финансирања по секторима развоја (стварна расподела ће утврдити током ревидирања стратегије)

Економски сектор	Друштвени сектор	Сектор заштите животне средине	Укупно
323.000,00	772.000,00	804.500,00	1.899.500 KM

Напомене /образложења

Из Буџета Општине	<ul style="list-style-type: none"> - очекујемо пораст прихода од концесионих накнада (додјељена концесија за експлоатацију техничког грађевинског камена- кречњака на лежишту „ Рудник“ у Осмацима) - очекујемо повећање прихода од ПДВ-а услед већег коефицијента расподеле прихода од индиректних пореза који ће општина Осмацио имати у наредним годинама - очекујемо раст непореских буџетских прихода по основу успјешније наплате истих
Екстерни извори (кредити, ентитети, кантони, држава, јавна предузећа и приватни извори, донатори, сл.)	<ul style="list-style-type: none"> - очекујемо да ћемо, у сарадњи са ЈП „Рад Спреча“ обезбиједити средства из вањских извора за пројекте реконструкције водовода и заштите изворишта - очекујемо да ћемо од релевантних Министарстава обезбиједити средства за асфалтирање природних путева у насељеним мјестима према плану реконструкције и асфалтирања путева, те санације клизишта на путном правцу - очекујемо да ћемо привући средства из очекујемо да ћемо аплицирањем пројекта утопљавања објекта зграде општине и примјене мјера енергетске ефикасности добити средства од донатора који имају фонд за ЕЕ

Прилог 6: Пројекти који нису обухваћени планом имплементације стратегије

Општински развојни тим је у процесу ревизије Стратегије идентификовао пројекте који могу доприњети остварењу секторских циљева али за које се нису могли са сигурношћу утврдити извори финансирања. У наредној табели приказана је листа таквих пројеката.

Пројекат /Мјера	Укупни очекивани исход пројектае	Извори финансирања		
		Буџет	Екстерни извори	Укупно
Пројекат: Реконструкција пута Палма-Осмаци	Реконструкцијом 5,6 км путног правца скраћено вријеме преласка дионице Палма Осмаци за мин 5 минута у односу на вријеме прије реконструкције пута	0	3.655.897	3.655.897
Пројекат: Изградња канализационе мреже у насељеном мјесту Цапарде	Прикључено око 50 домаћинстава са подручја Цапарди на канализациону мрежу од 2020. године	0	200.000	200.000